

Riskredovisningens förändring över tid i svenska börsbolag

Sammanfattning

Många företag har utvecklats mot en mer aktiefinansierad verksamhet där nya intressenter har kunnat investera sina pengar, en annorlunda ägarstruktur och en ny form av sparande har med andra ord växt fram i Sverige. De nya ägarstrukturerna bör i sin tur, tillsammans med andra faktorer som exempelvis "IT-bubblan" skapat en förändring inom den ekonomiska redovisningen. Med nämnda händelser som bakgrund och vetskapen om att allt företagande är förknippat med risk bör redovisningen av risk i de ekonomiska rapporterna ha ökat. Uppsatsen syftar till att ta reda på hur redovisningen av risker i svenska börsbolag noterade på stockholmsbörsens Large Cap-lista förändrats sedan 1997.

Studien innefattar 25 svenska företag vars årsredovisningar från 1997, 2003 och 2006 analyserats. Studien är genomförd med en kvantitativ innehållsanalys, där ett flertal olika riskvariabler tas upp.

De undersökta företagen uppvisar en statistiskt säkerställd ökning av riskredovisning mellan åren 1997, 2003 och 2006. Slutsatsen som grundats på studiens resultat blir att den ekonomiska redovisningen har ändrats eftersom riskredovisningen har givits mer total plats.

Studien uppvisade även skillnader i riskredovisningen mellan olika branscher och en av de branscher som låg i framkant var den finansiella, men även hälso- och sjukvårdsbranschen hade kraftigare ökning och utförligare riskredovisning än övriga redan från 1997.

Bakom ökningen av riskredovisning finns alltså ett flertal krafter. Att en regeländring som ensam förklaring ligger bakom denna ökning verkar inte troligt då riskredovisningen ökar på flera sätt under både perioden 1997 till 2003 samt 2003 till 2006. Istället tros ökningen bero på ett förändrat intressentbehov.

Innehållsförteckning

1 INLEDNING	6
1.1 BAKGRUND.....	6
1.2 PROBLEMFÖRMULERING.....	8
1.3 SYFTE.....	8
1.4 HYPOTES.....	8
1.5 AVGRÄNSNING/DEFINITION.....	9
1.5.1 Risk.....	9
1.5.2 Studieobjekt.....	9
1.5.3 Val av år.....	10
2 METOD	11
2.1 FORSKNINGSANSATS.....	11
2.1.1 Induktiv respektive deduktiv.....	11
2.1.2 Kvalitativ respektive kvantitativ.....	11
2.2 URVAL.....	12
2.2.1 Branschuppdelning.....	13
2.3 DATAINSAMLING.....	14
2.3.1 Primär- och sekundärdata.....	14
2.3.2 Olåsta årsredovisningar i pdf-format.....	15
2.3.3 Låsta årsredovisningar i pdf-format.....	15
2.3.4 Årsredovisningar i tryckt form.....	15
2.4 KVANTITATIV INNEHÅLLSANALYS.....	16
2.4.1 Studiens variabler.....	17
2.5 RELIABILITET.....	19
2.6 VALIDITET.....	19
2.7 STATISTISKA METODER.....	20
2.8 STATISTISKA BERÄKNINGAR.....	20
2.8.1 Teckentest.....	20
2.8.2 Korrelationsberäkningar.....	22
2.9 KRITIK PÅ METOD.....	23
3 TEORETISK REFERENS RAM	24
3.1 REGELVERKET IFRS/IAS.....	24
3.1.1 IFRS.....	24
3.1.2 IAS.....	27
3.2 INTRESSENTMODELLEN.....	27
3.3 AGENTTEORIN.....	28
3.4 EFFEKTIVA MARKNADSHYPOTEBEN.....	28
3.5 SIGNALTEORI.....	29
4 EMPIRI/ANALYS	30
4.1 ORDET RISK.....	31
4.1.1 Användningsfrekvens för ordet risk.....	31
4.1.2 Användningsfrekvens för ordet risk med hänsyn till sidantal.....	33
4.1.3 Procentuell förändring av ordet risk.....	35
4.1.4 Användningsfrekvens av ordet risk per bransch.....	36
4.1.5 Teckentest på ökning av antal ord.....	37

4.2 RISKBESKRIVNING	38
4.2.1 Antal ord som beskriver risk	38
4.2.2 Antal ord som beskriver risk med hänsyn till sidantal	40
4.2.3 Procentuell förändring av antal ord som beskriver risk	41
4.2.4 Antal ord som används för att beskriva risk per bransch	42
4.2.5 Teckentest på ökning av antal ord som beskriver risk	43
4.3 RISKER OCH ÅTGÄRDER	44
4.3.1 Antal risker och åtgärder	44
4.3.2 Antal risker i förhållande till antal åtgärder	47
4.3.4 Risker och åtgärder per bransch.....	50
4.3.5 Teckentest på ökning av antal risker	52
4.3.6 Teckentest på ökning av antal åtgärder	53
4.4 KORRELATIONSBERÄKNINGAR	54
4.4.1 Ord som beskriver risk i korrelation med antalet sidor	54
4.4.2 Antalet risker i korrelation med antalet åtgärder	55
5 SLUTSATSER.....	56
5.1 FORSKNINGSFRÅGAN BESVARAS	56
5.1.1 Ordet risk.....	56
5.1.2 Antal ord som beskriver risk	56
5.1.3 Antal risker och åtgärder	57
5.1.4 Ord som beskriver risk i korrelation med antalet sidor	58
5.1.5 Antalet risker i korrelation med antalet åtgärder	58
5.1.6 Sammanställd slutsats	58
5.2 FÖRKLARING TILL RESULTATEN	59
5.3 REFLEKTIONER	60
5.3.1 Kritisk granskning	61
5.3.2 Fortsatt forskning.....	62
6 KÄLLFÖRTECKNING	63
6.1 TRYCKTA KÄLLOR	63
6.2 VETENSKAPLIGA ARTIKLAR.....	64
6.3 INTERNETKÄLLOR	65

Tabellförteckning

Tabell 1 – Undersökningens grund	18
Tabell 2 – Användningsfrekvens för ordet risk.....	31
Tabell 3 – Användningsfrekvens för ordet risk med hänsyn till sidantal.....	33
Tabell 4 – Procentuell förändring av ordet risk.....	35
Tabell 5 – Användningsfrekvens för ordet risk per bransch	36
Tabell 6 – Antalet ord som använts för att beskriva risk	38
Tabell 7 – Antalet ord som beskriver risk dividerat med antalet sidor	40
Tabell 8 – Procentuell förändring av antal ord som beskriver risk	42
Tabell 9 – Antal ord som beskriver risk per bransch (medelvärde).....	42
Tabell 10 – Antal risker.....	44
Tabell 11 – Antal åtgärder.....	45
Tabell 12 – Antal risker i förhållande till antal åtgärder.....	47
Tabell 13 – Procentuell förändring av antal risker och åtgärder	49
Tabell 14 – Antal risker per bransch (medelvärde).....	50
Tabell 15 – Antal åtgärder per bransch (medelvärde).....	51
Tabell 16 – Sidantal år för år.....	54

Diagramförteckning

Diagram 1 – Användningsfrekvens för ordet risk	32
Diagram 2 - Användningsfrekvens för ordet risk per sida	34
Diagram 3 - Användningsfrekvens av ordet risk per bransch (medelvärde).....	36
Diagram 4 - Antal ord som använts för att beskriva risk	39
Diagram 5 - Antal ord som beskriver risk per sida	41
Diagram 6 - Antal ord som beskriver risk per bransch (medelvärde).....	42
Diagram 7 - Risker och åtgärder (median).....	46
Diagram 8 - Risker och åtgärder (medelvärde).....	46
Diagram 9 - Risker i förhållande till åtgärder	48
Diagram 10 - Risker per bransch (medelvärde)	50
Diagram 11 - Åtgärder per bransch (medelvärde)	51

Bilagor

- Bilaga 1 – Förstudie
- Bilaga 2 – Studiens resultat
- Bilaga 3 – Teckentestunderlag
- Bilaga 4 – Korrelationsunderlag

1 Inledning

Under denna inledande rubrik kommer grunderna till uppsatsen presenteras. Problemformulering, bakgrund samt vilka antaganden uppsatsen vilar på behandlas. Förutom detta är syfte och avgränsningar stycken som tas upp.

1.1 Bakgrund

Att företags årsredovisningar är en viktig informationskälla för intressenter kan inte ha undgått många, detta då den massmediala uppvakningen vid års- och kvartalsrapporternas offentliggörande är intensiv. Förutom den finansiella delen så är årsredovisningarna en av de största källorna till ickeekonomisk information om vad som pågår i företaget – framtidsplaner, vad som hänt det gångna året och mycket mer redovisas i dessa. Det är i den ickefinansiella informationen denna uppsats tar sin början, och ämnet har smalnats av för att, som titeln antyder, beröra redovisningen av risker och dess förändring de senaste åren.

Antagandet om att en förändring inom ämnet ägt rum grundar sig ett flertal händelser. Först ut att nämnas är hushållens förändrade sparvanor. Tidigare har de svenska hushållen haft sitt sparande i säkra tillgångar där bankerna haft kontroll över en stor del av samhällets sparande. Men på 1970-talet kunde en förändring skönjas och aktiemarknaden har med åren blivit en allt viktigare källa för sparande. Utvecklingen har hållit i sig och idag påverkas hela samhällsekonomin av aktiemarknaderna.¹ Detta leder till slutsatsen att om bankerna besitter större delen av de samlade besparingarna i ett samhälle bör dessa också ha störst finansieringsmöjligheter till företagande.

Men för att banker ska låna ut pengar och finansiera något vill de, som alla som försökt få ett större lån vet, ha en säkerhet. För att bankerna ska känna sig säkra vid företagsfinansiering kan man därför anta att de vill ha ekonomiska marginaler, och detta har säkerställts med en konsekvent undervärdering av de svenska företagen. Detta bevisas inte mist av den breda användningen av försiktighetsprincipen. Dessutom har en tillgångsvärdering tillämpats där historiskt anskaffningsvärde ofta använts, eller där tillgångarna är värderade så lågt som möjligt.²

---

¹ Urban Bäckström, Riksbankchef, Hushållen, aktiemarknaden och det finansiella systemet. 2002-01-21

² Ax, Christian. et. al. Den nya ekonomistyrningen, 2005, s. 175-176

Antagandet om att en förändrad ägarstruktur leder till en förändrad redovisning styrks ytterligare av det nya regelverket som IFRS/IAS innebär – en förändring av ägarstrukturen har ägt rum och således ändras redovisningslagstiftningen. Att lagarna ändras kan i sin tur delvis förklaras med både agentteorin och intressentmodellen, där fler privata aktieägare kräver en ny typ av redovisning.

Detta sammantaget har givit upphov till ett företagsklimat där aktiemarknaden blir allt viktigare som finansiär, och där den ekonomiska redovisningen förändrats så att ett mer rättvisande resultat och värde på företaget ska uppvisas och eftersträvas i de ekonomiska rapporterna.

Den ekonomiska redovisningen har alltså gått från att visa historiska värden till att vara mer verklighetsanknuten, och när värdering av företag sker på aktiemarknaden görs beräkningar på potentiella framtida kassaflöden.³ Det här leder till slutsatsen att framtida värden är viktigare idag än tidigare, och eftersom en risk i vardagssammanhang kan översättas med ”en känd händelse som eventuellt kommer att inträffa i framtiden”⁴, borde detta vara viktigt för dagens aktieägare, och även bli viktigare i framtiden.

Förutom ovanstående har ett antal händelser inträffat de senaste åren som har lett till att många människor förlorat stora summor pengar. Dessa händelser har haft missledande redovisning som grund och tankarna förs närmast till exempelvis Enron-skandalen som involverade ett ensamt företag samt ”IT-bubblan” i början av 2000-talet som involverade en hel bransch.⁵ Efter detta bör kravet på insyn i företagets ekonomi från externa intressenter ha ökat, och detta är också vad som skett. Beviset för det är de nya redovisningsreglerna som IFRS/IAS står för.

---

³ Ross, Stephen A. et. al., Corporate Finance, McGraw-Hill Publishing Co, 2006, s. 112

⁴ Nationalencyklopedin., definition av ordet risk. 2007-04-20

⁵ Bäckström, Urban, Riksbankchef, Hushållen, aktiemarknaden och det finansiella systemet. 2002-01-21

Ovanstående händelser i kombination med vetskapen att ”all verksamhet är förknippad med risker...”⁶ borde innebära att de redovisade enheterna den senaste tiden utvecklats mot en utökad riskredovisning.

Med detta som grund har denna studie genomförts vars syfte är att bevisa och förklara en eventuell förändring i riskredovisningen hos svenska börsbolag.

1.2 Problemformulering

Har riskredovisningen förändrats sedan 1997 i svenska börsbolag noterade på stockholmsbörsens Large Cap-lista?

1.3 Syfte

Uppsatsen syftar till att ta reda på om och hur redovisningen av risker i svenska börsbolag noterade på stockholmsbörsens Large Cap-lista förändrats sedan 1997. Resultaten från studien i kombination med vedertagna teorier besvarar frågan om ett över tiden förändrat intressentbehov, med en aktiemarknad som blir allt viktigare för företagen, leder till en förändring av den ekonomiska redovisningen i allmänhet och en förändring av riskredovisning i synnerhet.

1.4 Hypotes

Hypotesen som uppsatsen har för avsikt att bevisa lyder: Riskredovisning i svenska bolag noterade på stockholmsbörsens Large Cap-lista har blivit mer omfattande de senaste nio åren, med en betydande ökning två år innan år 2005 och med en ytterligare ökning till och med år 2005.

---

⁶ Handelsbankens årsredovisning 2006, s. 118

1.5 Avgränsning/definition

1.5.1 Risk

I definitionen av risk finns det olika alternativ, nära till hands finns den mer klassiska definitionen av risk. Denna definition innebär skillnad av möjlig vinst och förlust associerad till ett speciellt alternativ.

Ovanstående definition har dock fått kritik på grund av att det sällan är det synsätt som företagsledningar har när de betraktar risk. Därför har en mer modern definition av risk anammats och denna lyder: ”möjligheten till förlust”.⁷

1.5.2 Studieobjekt

Studien kommer att avgränsas till studieobjekt som är indexerade på stockholmsbörsens ”Large Cap”. I första hand beror detta på att denna börslista innefattar de största företagen i avseende på företagsvärde.^{8,9} I sin tur leder det höga företagsvärdet till att dessa företag har en större mängd intressenter och investerare, detta torde innebära att dessa företag är mer trendkänsliga för nya redovisningstrender och har högre krav på den ekonomiska redovisningen. Värt att nämnas är att Large Cap-listan är att jämföra med vad som tidigare benämndes A-listan.

Studieobjekt från Large Cap-listan har dessutom fördelen att ovan nämnda trendkänslighet i redovisningsförändringar leder till att studien kan generaliseras till både mindre svenska börsnoterade företag samt till andra börsnoterade företag inom EU. Detta eftersom dessa företag redovisar efter liknande redovisningsprinciper.

---

⁷ Todd H. Chiles. et al. University of Oregon, Integrating variable risk preferences, trust, and transaction cost economics, Academy of management review, 1996, 21 (1), s. 72-99

⁸ OMX Nordiska börs, Den nordiska börsen, 2007-04-20

⁹ Peter Benson, Nya Nordenbörsen: Satsa på Large Cap, Avanza, 2006

1.5.3 Val av år

Studien har avgränsats till inhämtning av information från årsredovisningar gällande år 1997, 2003 samt 2006. Detta innefattar en nioårsperiod emedan en tioårsperiod skulle känts som ett mer naturligt intervall.

Men efter en lyckad förstudie (se bilaga 1) med 1997 som grund, i kombination med lättillgänglighet av årsredovisningar från just det året, togs beslutet av uppsatsskribenterna att riskredovisningen skulle granskas år 1997, 2003 och 2006, det udda intervallet till trots.

Att undersöka olika år var även en viktig parameter att ta med om något ska sägas om riskredovisningen överlag under den undersökta perioden, då redovisningen av risker kan variera mycket mellan åren.

Att även år 2003 är med i studien beror på att undersökningen ämnar visa en trend, som syftet säger är meningen att förändringen över tid ska undersökas, alltså har ett mellanår valts. Valet av år 2003 som undersökt år kom sig till stor del av att nya redovisningsregler för alla börsnoterade företag infördes 2005. Därför valdes ett år som skulle undersökas tidsmässigt nära inpå införandet av IFRS/IAS i svenska börsnoterade företag för att kunna jämföras med året efter införandet av regelverket.

2 Metod

I denna del är det valda metoder och motiveringar till varför dessa metoder valts som avhandlas. Dessutom förklaras och motiveras studiens urval samt datainsamling.

2.1 Forskningsansats

2.1.1 Induktiv respektive deduktiv

I integreringen av teori och empiri finns två ansatser. Deduktiv innebär att teorier testas mot empiriska data. Induktiv innebär en utgångspunkt i empirin för att hitta generella mönster som kan göras till teorier eller generella begrepp.¹⁰

För att förklara en eventuell förändring av riskredovisningen, jämförs studiens resultat med olika intressentteorier. Intressentteorierna har störst möjlighet att förklara eventuell förändring av risk eftersom årsredovisningar, som är studiens datakälla, i första hand används vid kommunikation med företagets intressenter.

Med tanke på att intressentteorier är så pass väl etablerade i dagens forskning, samt att riskområdet redan idag är väl utforskat ses inget behov att skapa ny teori kring detta. Alltså har ett deduktivt istället för induktivt angreppssätt valts till studien.

2.1.2 Kvalitativ respektive kvantitativ

När en undersökning ska genomföras måste metod för undersökningens genomförande väljas. Om frågeställningen har frågor av typen hur vanligt, hur många eller hur ofta bör metoden kallas kvantitativ och studien genomföras med detta i åtanke. Om frågeställningen istället handlar om att hitta mönster bör en kvalitativ studie genomföras.¹¹

---

¹⁰ Johannessen, Asbjørn. et. al. Introduktion till samhällsvetenskaplig metod, Liber AB, 2003, s. 35-36

¹¹ Trost, Jan. Kvalitativa intervjuer, Lund: Studentlitteratur, 2005, s.14

Denna uppsats har en kvantitativ ansats, eftersom den innehåller ”hårda data” - teoretiska variabler görs om till operationaliserade variabler som kan mätas med tal eller genom att informationen görs om till talkoder. Den kvalitativa ansatsen som däremot handlar om mjuka data, textutsnitt som belyser teoretiska variabler eller kategorier kan därför inte anses gällande i denna studie.¹²

Den kvantitativa metoden lämpar sig väl för detta ändamål då den ofta används för att beskriva hur vanligt eller hur ofta något förekommer. I studien kommer riskinformation i årsredovisningarna kvantifierats till mätbara variabler. Variablerna är framtagna för att ge numerisk information, så kallade hårda data. Dessa variabler i form av hård data analyseras med statistiska metoder. Detta gör även att framtagna data blir objektiva, det ger ingen subjektiv vinkling på riskredovisningens förändring som exempelvis intervjuer med valda företag hade kunnat ge.

2.2 Urval

Ibland är det omöjligt eller olämpligt att ta med hela populationen i undersökningen. Inte heller är det nödvändigt att ta med en hel population, eftersom det oftast är möjligt att undersöka ett urval av densamma. Eftersom populationen i denna uppsats består av börsbolag som finns på den svenska aktiemarknaden och har Large Cap-listan som index, är det inte nödvändigt för studiens genomförande att ta med samtliga företag, därför har ett urval gjorts ur den nämnda population.¹³

Det är urvalets absoluta storlek som är avgörande, inte hur stor andel av populationen urvalet representerar. Den avgörande frågan är hur populationen är sammansatt, om den är homogen eller heterogen.¹⁴

Populationen av företag noterade på Large Cap-listan ses som heterogen trots att företagen har ett liknande värde. På grund av detta har ett branschpassat urval om 25 företag gjorts för studiens genomförande. Företagen ses som homogena inom sina respektive branscher eftersom de arbetar med liknande förutsättningar. Alltså bedöms branschtillhörighet vara en faktor som kan förklara olikheter i riskredovisningen. För att se hur många och vilka företag

---

¹² Johannessen, Asbjørn. et. al., Introduktion till samhällsvetenskaplig metod, Liber AB, 2003, s. 69-70

¹³ Ibid.

¹⁴ Ibid.

som återfinns i respektive bransch, hänvisas läsaren till bilaga 2, och rubrikerna ”procentsats” samt ”antal företag”. Procentsatsen visar på hur stor del av hela populationen som varje bransch utgör, medan antal företag är hur många företag som undersökts i branschen. För studien bedömdes 25 företag vara ett lämpligt urval av den totala populationen om 70 företag då urvalet motsvarar över 30 % av den totala populationen.¹⁵

OMX AB är ett företag som driver börser i norden och Baltikum, delar in företagen i tio branscher.¹⁶ Följande branscher fanns representerade på Large Cap-listan, därmed ingår de även i studien:

- Telekommunikation
- Informationsteknologi
- Finansiell
- Hälsa och sjukvård
- Konsument – dagligvaror
- Konsument – sällanköpsvaror
- Industri
- Basindustri
- Energi

2.2.1 Branschuppdelning

På grund av den tillgängliga branschuppdelningen som är gjord i urvalet öppnades en möjlighet att se förändringen branschvis. En nackdel med urvalet var att vissa branscher har få representerade företag. Ett exempel är telekommunikation som endast representeras av företaget Tele 2. Orsaken till att vissa branscher har få representerade företag är att även i populationen har dessa branscher få representerade företag, som exempel har telekommunikation tre företag i den totala populationen.

---

¹⁵ OMX Nordiska börs, Aktier, Urval, 2007-03-12

¹⁶ OMX Nordiska börs, Aktier, 2007-03-12

Ett alternativ till att redovisa riskredovisning per bransch skulle ha kunnat vara en uppdelning med färre branscher. Detta är dock inte gjort på grund utav godtyckligheten som skulle uppstå i den nya branschuppdelningen. OMX vedertagna indelning används istället och antalet företag som varje bransch visas i varje branschdiagram. Ju fler företag en bransch representeras av, desto högre tillförlitlighet att siffran stämmer.

2.3 Datainsamling

Vid starten för uppsatsskrivandet gjordes en övergripande datainsamling. Detta för att få ökad kunskap inom riskredovisningsämnet, tidningar och böcker lästes för att få inblick i riskredovisningens historia, men även vad som har hänt på senare år. Vid sökningen användes Internet och Södertörns högskolas bibliotek med tillhörande databaser, exempelvis Business Source Elite. Även tidigare skrivna rapporter och artiklar studerades i sökningen efter relevant litteratur och information.

2.3.1 Primär- och sekundärdata

Information som samlas in kan antingen vara primär eller sekundär. Primär data är information som måste samlas in medan sekundär data är information som redan finns tillgänglig.

I denna undersökning är informationen som samlats in sekundär, den hämtas genom årsredovisningar från utvalda företag. Årsredovisningar som datakälla har valts eftersom detta är den en av de största källorna till information för intressenterna, utgivet av företaget i fråga.^{17,18}

Några företag hade rapporter från både 1994, 1995 och 1996, men när en stor majoritet visade sig ha rapporter från 1997 gjordes en förstudie med syftet att ta reda på om 1997 kunde fungera som startår för undersökningen (förstudien återfinns i bilaga 1). I de branscher där fler företag än vad som ingick i studien hade årsredovisningar från år 1997 valdes studieobjekt helt slumpmässigt.

---

¹⁷ Goldsten, Stuart Z. The annual report isn't what it used to be, Communication World, 2001

¹⁸ Arvidsson, Susanne. Personalen osynlig i årsredovisningen, Sveriges Informationsförening, 2005

I första hand samlades årsredovisningarna in elektronisk via företagens hemsidor eftersom detta innebar att datorbearbetning av materialet kunde ske, vilket förenklade processen. I andra hand beställdes årsredovisningarna i tryckt form genom kontakt med företaget ifråga. Årsredovisningar i tryckt form krävde mer manuell bearbetning.

2.3.2 Olåsta årsredovisningar i pdf-format

I programmet Adobe Acrobat Reader som användes för att läsa filer i pdf-format finns en sökfunktion som användes i studien. Ordet ”risk” söktes efter och antalet träffar noterades. Detta antal justerades dock för felaktiga träffar på grund av att alla ord som innehåller ”risk” inkluderas. Några av dessa räknades dock med – exempel är riskanalys, risksituation, internrisk och så vidare. Några av de träffar som däremot inte räknades med är organisatorisk, elektrisk, historisk med flera.

De sökord som kommer upp är länkar till ställen i texten där de förekommer och därför klickades varje ord fram och raderna omkring lästes noga. De stycken som kunde härledas till att beskriva en risk kopierades in i ett MS Word-dokument för att förenkla räkningen av antalet ord som beskriver just risk. Antalet åtgärder och risker som togs upp i rapporten noterades varefter de upptäcktes i ett MS Excel-dokument. Antal sidor i rapporten räknades ut av programmet.

2.3.3 Låsta årsredovisningar i pdf-format

Denna typ av årsredovisningar gav upphov till ett visst mått av godtycklighet. Precis som i ovanstående kunde antalet ord räkans fram direkt i Adobe Acrobat Reader, däremot kunde inte text kopieras så att antalet ord som beskriver risk kunde räknas på ett exakt sätt. Därför räknades ett ungefärligt antal ord per rad fram varefter det talet multiplicerades med antalet rader. Framräkningen av antalet risker och åtgärder gick i sin tur till som för olåsta årsredovisningar i pdf-format.

2.3.4 Årsredovisningar i tryckt form

Dessa årsredovisningar gällde enbart vissa företag och då endast år 1997 och de beställdes direkt via respektive företag. I dessa årsredovisningar räknades allt manuellt. Antalet risker noterades efter hand de upptäcktes och detsamma för åtgärderna. Antalet ord noterades även de efter hand de upptäcktes.

Antal ord som beskriver risk räknades på samma sätt som i låsta årsredovisningar i pdf-format, ett ungefärligt antal ord per rad räknades fram och sedan multiplicerades det med antal rader.

2.4 Kvantitativ innehållsanalys

Tillvägagångssättet är att med olika variabler mäta riskredovisningen över de tre åren; 1997, 2003 och 2006. En variabel är en egenskap som kan variera mellan enheter i populationen. En variabel kan vara kvantitativ eller kvalitativ. Med en kvantitativ variabel är värdet ursprungligen numeriskt, medan en kvalitativ variabel åsätts siffror för en datorbearbetning¹⁹.

Variablerna i denna uppsats är samtliga kvantitativa och är resultatet av en kvantitativ innehållsanalys. Den kvantitativa innehållsanalysen är vald eftersom det är ett mycket användbart verktyg om man vill ha svar på frågor som rör hur stort utrymme i tid och rum som olika kategorier får. Frekvenser och utrymme är den kvantitativa innehållsanalysens främsta kriterium på viktighet. Ett argument som förekommer ofta i en text eller ett tal ses alltså som viktigt. Ett ämne som får stort utrymme i nyhetsrapporteringen anses enligt denna metod vara en viktig händelse eller fråga.²⁰ Ett annat argument för valet av kvantitativ innehållsanalys är att det är en förtjänstfull metod när man vill göra ett större material tillgängligt för analys.²¹

Genom att använda kvantitativ innehållsanalys ges det goda möjligheter att upptäcka förändringar i valda företags årsredovisningar över tid. Mätning av hur mycket riskinformation årsredovisningarna innehåller samt hur stor del av årsredovisningen riskerna har i olika avseenden kan man tydligt se förändringar och eventuell ökning av risker i årsredovisningarna mellan åren. Den kvantitativa innehållsanalysen svarar därför bra på om riskredovisningen förändrats över undersökta år.

---

¹⁹ Dahmström, Karin. Från datainsamling till rapport, Studentlitteratur, 2005, s. 24-26

²⁰ Esaiasson, P. Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad, Norstedts juridik, 2003, s. 219-231

²¹ Ekström, M. et. al. Metoder i kommunikationsvetenskap, Studentlitteratur, 2000, s. 111

Trots metodens kommunikationsvetenskapliga bakgrund har liknande tillvägagångssätt använts i ekonomiska sammanhang tidigare. I en undersökning granskades australiensiska företags årsredovisningar efter hur intellektuellt kapital redovisades, 20 av Australiens största företag undersöktes med kvantitativ innehållsanalys.²²

I en andra undersökning kvantifierades språket i finansiella nyheter för att på så sätt kunna förutse företags utdelningar och resultat. Några av motiveringarna till denna metod var att investerare som inte är insatta i matematik och värderingsprinciper ofta förlitar sig till ord om företags värdering. Även investerare som är experter inom värdering lägger ofta stor vikt vid språket eftersom det sammanfattar information på ett naturligt sätt.²³

En tredje studie undersökte snabbväxande företag med lågtillväxtföretag för att upptäcka skillnader mellan dessa. Även här användes kvantitativ innehållsanalys på i detta fall berättande texter om olika företag. Något som bland annat upptäcktes när kunskap om kunder undersöktes var att högtillväxtföretag ofta använder orden ”förtroende” och ”relation”, vid kommunikation med kunderna eller vid undersökning av deras behov.²⁴

2.4.1 Studiens variabler

Fem variabler togs fram från de 25 utvalda företagen, samtliga kvantitativa. Dessa variabler togs fram för varje enskild årsredovisning som ingick i studien, (alltså 75 stycken). De fem variablerna var:

1. Antalet gånger ordet ”risk” finns skrivet.
2. Antalet ord som beskriver risk.
3. Antalet sidor.
4. Antalet risker.
5. Antalet åtgärder för företagets risker.

---

²² Guthrie, J. et. al. Intellectual capital: Australien annual reporting practice, Journal of Intellectual Capital, 1(3) 2000. s. 241-251

²³ Tetlock, P. et. al. More than Words: Quantifying Language to Measure Firms' Fundamentals, Sofus, 2007

²⁴ Barringer, B.R. et. al. A quantitative content analysis of the characteristics of rapid-growth firms and their founders, Journal of business Venturing 20 (2005), S.663-687.

På grund av informationens kvantitativa natur har den för enkel efterbehandling placerats i ett MS Excel-dokument. Variablerna redovisas enligt följande kolumner:

”Risk”-ordet	Antalet ord som beskriver risk	Antalet sidor	Antalet risker	Antalet åtgärder
---------------------	---------------------------------------	----------------------	-----------------------	-------------------------

Tabell 1 – Undersökningens grund

Baserat på de fem variablerna räknas dels den procentuella förändringen fram, dessutom räknas tre ”relationstal” fram, även här för varje enskild årsredovisning. Relationstalen är:

1. Antalet gånger ordet ”risk” finns skrivet dividerat på antalet sidor i årsredovisningen.
2. Antalet ord som beskriver risk dividerat på antalet sidor i årsredovisningen.
3. Antalet risker dividerat på antalet åtgärder.

Dessa tal räknades fram för att få relationsmått. När antalet riskord divideras med antalet sidor i årsredovisningen var meningen att ta reda på hur många av ordet risk som återfinns per sida. Ökar användningen av riskordet i samma takt som en ökning av antalet sidor i årsredovisningen kommer relationstalet förbli oförändrat trots en ökad användning av ordet risk. Ökar däremot talet så kan man dra slutsatsen att riskordet används mer frekvent än tidigare, alternativt att antalet sidor har minskat. Oavsett utslag är det enkelt att kontrollera vad förändringen kommer sig av, och därigenom dra slutsatser.

Om man ser till relationstal nummer två, antalet ord som beskriver risk dividerat på antalet sidor i årsredovisningen, så kan man av detta dra slutsatser som visar på förändringen i hur mycket plats riskredovisningen får i årsredovisningen. Detta tal är inte heller helt olik ovanstående relationstal, och de två talen kan tillsammans ge ett säkrare resultat. Har talet ökat beror det antingen på ett sjunkande sidantal eller ett ökat antal ord som beskriver risk. Sjunker talet är förhållandet det motsatta.

Det tredje talet, antalet risker delat på antal åtgärder, visar på förhållandet och dess förändring mellan de båda variablerna. Om detta relationstal ökar tyder det på färre redovisade åtgärder alternativt fler redovisade risker, medan en minskning innebär ett motsatt förhållande.

2.5 Reliabilitet

Reliabiliteten rör undersökningsdata, vilka data som används, insamlingsätten och hur de bearbetas. Reliabilitet handlar om tillförlitlighet. För att testa datas reliabilitet kan man exempelvis undersöka samma fenomen vid flera tidpunkter, uppnås samma resultat har en hög reliabilitet uppnåtts²⁵.

Reliabiliteten i studien är hög, eftersom data kommer från officiella källor, som är mycket lättillgängliga vilket möjliggör att andra kan kontrollera resultatet. Data är sedan till stora delar bearbetat i datorer och på objektiva sätt vilket leder till att vem som helst som gör om studien kommer uppnå mycket liknande resultat.

Den höga reliabiliteten härstammar också ifrån att det är samma företag i studien varje år, alla företag som är med 1997 är även med 2003 och 2006. Eftersom samma företag undersöks varje år innebär förändringar som upptäcks i studien verkligen är förändringar som företagen gjort i sin riskredovisning.

2.6 Validitet

Med validitet menas att man mäter det som avses att mätas.²⁶ När det gäller denna studie innebär det att undersökningsmetoden verkligen mäter hur riskredovisningen förändrats de senaste åren.

Sett till varje enskild variabel kan validiteten i studien uppfattas som förhållandevis låg, antal ord behöver inte spegla hur riskinformationen ökat i årsredovisningarna. Ökningen kan ske trots att antalet ord som beskriver risk är lika många år efter år, det kan handla om förändrad meningsuppbyggnad som tillåter mer information per färre ord. Dock finns flera mått som mäter risk i materialet vilket innebär en höjning av validiteten i studien till medel. Slumpmässigheten i studien är låg, de definierade urvalsmetoderna resulterade inte i något bortfall.

---

²⁵ Johannessen, Asbjørn. et. al. Introduktion till samhällsvetenskaplig metod, Liber AB, 2003, s. 28-29

²⁶ Dahmström, Karin. Från datainsamling till rapport, Studentlitteratur, 2005. s. 62

2.7 Statistiska metoder

För att besvara ställda hypoteser används hypotesprövning, vilket innebär att man gör en trovärdighetsbedömning av ställda hypoteser. Metoden används eftersom man med ett urval prövar hypoteser kring populationen.²⁷ Med hjälp studiens urval av företag från börslistan Large-Cap kan alltså hypoteserna statistiskt prövas på samtliga företag på listan (populationen).

För att pröva hur starkt sambandet är och slutgiltigt förkasta eller acceptera ställda hypoteser används två typer av statistiska uträkningar. Den första är ett teckentest som genomförs på alla variabler. Utöver det kommer en korrelationsberäkning med ett tillhörande t-test beräknas på vissa variabler. Korrelationskoefficienten är ett mått på hur starkt sambandet är mellan två variabler,²⁸ i denna studie jämförs vissa av studiens variabler för att hitta samband.

Eftersom antalet observationer bedöms vara få används t-tabellen.²⁹ Ur t-tabellen får man reda på det kritiska värdet som sedan jämförs med det framräknade värdet för att se om skillnaden är statistiskt signifikant.

2.8 Statistiska beräkningar

För att statistiskt säkerställa studiens resultat görs statistiska beräkningar, detta i form av teckentester samt två korrelationsberäkningar.

2.8.1 Teckentest

För att stärka bevisningen på en signifikant ökning av riskredovisning över åren har ett teckentest genomförts på studiens data. Detta är ett ickeparametriskt test som brukar användas vid parvisa observationer.³⁰ I denna studie paras årtalen ihop.

---

²⁷ Körner, Svante. et. al. Statistiska metoder, Studentlitteratur, 2005. s. 122-128

²⁸ Ibid. s. 76-79

²⁹ Ibid. s. 194

³⁰ Körner, Svante. et. al. Statistisk dataanalys, Studentlitteratur, 2006. s.329

Testet är enkelt i sin utformning då man jämför två värden och beräknar en positiv alternativt en negativ differens värdena emellan. Differensen översätts sedan med ett plustecken för positiv differens eller ett minustecken för negativ differens. Testfunktionen bygger i sin tur på antalet tecken av vardera typ. Om differensen skulle vara noll stryks denna observation ur beräkningarna och dessa strukna värden kallas ”ties”.³¹ Testet går ut på att ta reda på hur många tecken som avviker från medianvärdet.³²

För att ta reda på hur många plus- och minustecken som ska finnas för att nollhypotesen ska kunna accepteras används formeln $E(X) = n \times \pi$ där $E(X)$ = förväntad frekvens av varje tecken, n = antal observationer (efter strykning av ties) och π = sannolikheten att var och en av hypoteserna är sann.³³ Sannolikheten för alla test som genomförs i denna studie är 50 % (=0,5) då endast två hypoteser är aktuella.

Är antalet observationer färre än 21 finns eftersökta värden i en binomialfördelningstabell, men i denna studie är observationerna fler, och således måste en approximation göras och ett z-värde beräknas.³⁴ Detta görs genom följande formel:³⁵
$$z = \frac{s_+ - n/2 - 1/2}{\sqrt{n/4}}$$

Där S_+ = antal plustecken.

När hypoteserna ska jämföras med resultatet utgår man från en nollhypotes som säger att det inte finns någon signifikant skillnad mellan tecknen – antalet plus- och minustecken är lika för alla hypoteser.³⁶ Detta emedan mothypotesen antar att den finns en signifikant skillnad mellan antal plus- och minustecken.³⁷ Uttryckt som formel kan sägas att H_0 förkastas när $z \geq z_{(\text{vald signifikansnivå}/2)}$.³⁸ Den valda signifikansnivån kommer genomgående ligga på 2,5 %, vilket ger ett z-värde om 1,96. Viktigt att tillägga är att detta test är enkelsidigt, så den formel som används i denna studie för när H_0 ska förkastas ser ut som följer: $z \geq z_{\text{vald signifikansnivå}}$.³⁹

³¹ Körner, Svante. et. al. Statistisk dataanalys, Studentlitteratur, 2006. s.330

³² Tamhane, Ajit C. et. al. Statistics and Data Analysis From Elementary to Intermediate. Prentice-Hall, 2000. s. 562-563

³³ Körner, Svante. et. al. Statistisk dataanalys, Studentlitteratur, 2006. s. 330

³⁴ Ibid.

³⁵ Tamhane, Ajit C. et. al. Statistics and Data Analysis From Elementary to Intermediate. Prentice-Hall, 2000. s. 564

³⁶ Körner, Svante. et. al. Statistisk dataanalys, Studentlitteratur, 2006. s. 329

³⁷ Ibid.

³⁸ Ibid.

³⁹ Tamhane, Ajit C. et. al. Statistics and Data Analysis From Elementary to Intermediate. Prentice-Hall, 2000. s. 565

De hypoteser som ställts upp för studien lyder som nedan presenterat:

H₀: Ingen skillnad med avseende på riskredovisning finns åren emellan.

H₁: En positiv skillnad med avseende på riskredovisning finns åren emellan.

2.8.2 Korrelationsberäkningar

För att undersöka samband mellan studiens variabler är korrelationsberäkningar gjorda, detta för att ytterligare undersöka riskförändringen. Korrelationskoefficienten är beräknad med den automatiska funktionen ”correl” MS Excel.

För att ytterligare stärka den statistiska bevisningen görs ett t-test. För detta används följande

formel:⁴⁰

$$t_{n-2} = \frac{r}{\sqrt{\frac{(1-r^2)}{n-2}}}$$

Från formeln ovan räknas ett t-värde ut och detta t-värde ska sedan jämföras med det kritiska värdet. Det kritiska värdet tas fram genom en normalfördelningstabell, för att avläsa tabellen krävs antalet frihetsgrader samt signifikansnivå.

Frihetsgraden tas fram genom formeln:⁴¹ $fg = n - 2$, där n är antal undersökta enheter. Värdet blev 23, (25 - 2) och gäller för hela studien.

Beroende på förhållandet mellan kritiskt värde och studiens t-värde måste uppställda hypoteser accepteras eller förkastas. Nedanstående hypoteser är formulerade på så sätt att ett ensidigt test är enda möjligheten.

---

⁴⁰ Formelsamling för statistikdugga i och C-uppsats, Södertörns Högskola, Institutionen för ekonomi och företagande. 2007.

⁴¹ Ibid.

Två samband ingår i testet, där det första undersöker sambandet mellan antalet sidor och antal ord som beskriver risk. Det första testet undersökte om det finns ett samband mellan storleken på årsredovisningen och mängden riskinformation. Hypotesen lyder:

H₀: Över den undersökta perioden finns inget samband mellan sidantalet och antal ord som beskriver risk.

H₁: Över den undersökta perioden finns ett positivt samband mellan sidantalet och antal ord som beskriver risk.

Den andra beräkningen undersökte sambandet mellan antalet risker och antalet åtgärder. Hypotesen för detta test lyder:

H₀: Över den undersökta perioden finns inget samband mellan antalet sidor och antalet risker.

H₁: Över den undersökta perioden finns ett positivt samband mellan antalet sidor och antalet risker.

2.9 Kritik på metod

Statistiska metoder är mycket effektiva, men är helt beroende av numeriska data som input.⁴²

Detta innebär att resultat i denna studie är helt beroende av det data som har lästs in. Detta ställde höga krav på insamlingsmetoden i studien.

Som åtgärd till detta definierades klara tolkningsregler som användes vid insamlandet av informationen. Dessutom kommer korrelationsberäkningar utföras för att statistisk stöd för slutsatsen.

---

⁴² Denscombe, Martyn. Forskningshandboken, Studentlitteratur, 2000, s. 208-241

3 Teoretisk referensram

Detta avsnitt ämnar ge läsaren en teoretisk bakgrund i ämnet samt ge möjliga förklaringsmodeller till studiens utfall. Skälet till detta är att slutsatserna ska kunna stärkas och få en stabil och allmänt vedertagen grund.

3.1 Regelverket IFRS/IAS

Den Europeiska Unionen består av en samling länder vari stor variationsbredd i fråga om ekonomisk redovisning varit ett faktum sedan EU-projektet startade. På grund av det har ett omfattande harmoniseringsprojekt sett dagens ljus.

Sist ut i detta projekt är ett regelverk - en uppsättning standarder - som är tvingande för de företag som förväntas följa dessa. 2005 infördes regelverket för börsnoterade företag i Sverige, men detta kommer utvidgas till att gälla alla aktiebolag från och med år 2009. Regelverket består av två delar, det första kallas International Financial Reporting Standards (IFRS) emedan den andra delen av regelverket kallas International Accounting Standards (IAS). Dessa backas sedan upp av ett antal tolkningsuttalanden.⁴³

3.1.1 IFRS⁴⁴

Regelverket som utgörs av IFRS har en noggrann genomgång av referensramen som detta bygger på. Hela denna referensram är inte relevant för uppsatsen, istället följer nedan ett sammandrag av det som är av vikt.

Föreställningsramen tar upp begrepp och principer för utformande av finansiella rapporter som syftar till extern användning.⁴⁵ Däremot är ramen inte en "IAS", därför tas exempelvis inte värdering av specificerade tillgångar med i detta.

---

⁴³ Internationell redovisningsstandard i Sverige IFRS/IAS 2006, FAR Förlag, 2006, s. 3

⁴⁴ Ibid. s. 8-24

⁴⁵ Ibid. s. 8

Till att börja med är det av vikt att veta för vem reglerna är utformade, alltså veta vilken målgrupp de finansiella rapporterna har. De vanligaste intressenterna enligt IFRS är följande:⁴⁶

- a) *Investerare*
- b) *Anställda*
- c) *Långivare*
- d) *Leverantörer*
- e) *Kunder*
- f) *Statliga myndigheter*
- g) *Samhället i övrigt*

Vidare kan nämnas att syftet med finansiella rapporter är att ge information som bland annat kan användas vid beslutsfattande, och beslutsfattande som rör ekonomiska frågor har allt som oftast samma orsaker.⁴⁷

- a) *bestämma när man ska köpa, behålla eller sälja aktier,*
- b) *bedöma en företagsledningsförmåga att förvalta och ansvara för verksamheten,*
- c) *bedöma ett företags förmåga att betala ut löner och pensioner samt erbjuda andra förmåner till sina anställda,*
- d) *bedöma indrivningsbarheten för belopp som utlånats till företaget,*
- e) *fastställa skattepolitik,*
- f) *fastställa utdelningsbara vinster och utdelning,*
- g) *bereda och använda statistiska uppgifter, exempelvis om BNP, eller*
- h) *reglera företagets verksamhet.*

---

⁴⁶ Internationell redovisningsstandard i Sverige IFRS/IAS 2006, FAR Förlag, 2006, s. 10

⁴⁷ Ibid. s. 8

Förutom dessa grundläggande fakta finns även några punkter i referensramen som med fördel kan användas vid förklaring av fenomenet riskredovisning.⁴⁸ Dessa punkter följer nedan:

- a) *”De finansiella rapporternas syfte är att tillhandahålla information om ett företags finansiella ställning och resultat samt om förändringar i den ekonomiska ställningen. Informationen är användbar för olika användare som underlag för deras beslut i ekonomiska frågor.”*

Till detta är det lätt att koppla redovisning av risk eftersom det är något som kan påverka både finansiell ställning och resultat.

- b) *”Finansiella rapporter som upprättas i detta syfte innehåller sådan information som tillgodoser merparten av användarnas informationsbehov. De finansiella rapporterna innehåller dock inte all den information som kan behövas som underlag för beslut i ekonomiska frågor, eftersom informationen till stor del avser historiska händelser och inte alltid innehåller information utöver sådan som är rent finansiell.”*

I och med att de som följer regelverket måste uppfylla ovanstående drar uppsatsförfattarna slutsatsen att om merparten av användarna har ett behov av riskinformation så måste sådan tillhandahållas av företaget.

- c) *”De finansiella rapporterna innehåller även noter och kompletterande tabeller samt andra upplysningar. De kan innehålla relevanta tilläggsupplysningar om poster i balans- och resultaträkningarna. De kan innehålla upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer som påverkar företaget och upplysningar om tillgångar och förpliktelser som inte har tagits upp i balansräkningen (såsom mineralfyndigheter). Även information om segment i form av geografiska områden och i form av affärsområden samt effekter av prisförändringar kan lämnas i form av kompletterande information.”*

---

⁴⁸ Internationell redovisningsstandard i Sverige IFRS/IAS 2006, FAR Förlag, 2006, s. 10-11

3.1.2 IAS

I likhet med direkt ovanstående avsnitt är syftet med denna del av regelverket vad som inleder stycket:

”Syftet med denna standard är att ange grunden för hur generella finansiella rapporter skall utformas för att säkerställa jämförbarhet både med företagets egna finansiella rapporter för tidigare perioder och med andra företags finansiella rapporter. För att uppnå detta syfte innehåller denna standard övergripande krav avseende de finansiella rapporternas utformning, riktlinjer för struktur och minimikrav på innehållet i dem. Redovisning av, värdering av och upplysning om specifika transaktioner och med andra händelser behandlas i andra standarder och tolkningar.”⁴⁹

Värt att nämnas är också att dessa standarder ska tillämpas *”i alla finansiella rapporter som upprättas och utformas i enlighet med International Financial Reporting Standards”*.⁵⁰

Vissa av dessa regler tar upp och berör riskredovisning, men det finns ingen mening med att citera dessa stycken.

3.2 Intressentmodellen

Att företag har intressenter är inte längre någon fråga utan en självklarhet. Men viktigt att förstå är att ett beroendeförhållande blir ett faktum mellan intressenter där företaget är beroende av sina intressenter, och vice versa.⁵¹

Gemensamt för intressenterna är att de kräver en belöning vars värde överstiger det värde de ger till företaget, och för att intressenterna ska förbli just intressenter kräver de att deras mål blir tillgodosedda, och det är i och med det som riskredovisning blir intressant. Om intressenterna kräver en ökad riskredovisning, eller redovisning inom vilket område som helst för den delen, så kommer företaget tvunget att redovisa detta. Alltså kan även detta användas som förklaringsmodell till varför riskredovisningen eventuellt har ökat genom åren.

---

⁴⁹ Internationell redovisningsstandard i Sverige IFRS/IAS 2006, FAR Förlag, 2006, s. 173

⁵⁰ Ibid.

⁵¹ Ax, Christian et. al. Den nya ekonomistyrningen, Liber, 2005, s. 42

3.3 Agentteorin

Agentteorin tar sin utgångspunkt i ett problem: problemet för ”Principals” att kontrollera och styra ”Agents”. När man talar om företag blir de förstnämnda ägarna, medan agenterna ses som företagsledningen med VD i spetsen. Allt detta bottnar i ett antagande som säger att alla inblandade parter är opportunister och försöker maximera sin egen nytta, och därför uppstår differentierade mål.⁵²

Ska man överföra denna teori till den ekonomiska redovisningen kan man tänka sig att aktieägarna vill ha största möjliga insyn i företaget för att kunna göra en så bra bedömning av företagets ekonomiska läge som möjligt, för att dessa ska kunna maximera nyttan med investeringarna. Det är alltså troligt att dessa skulle efterfråga en mer utvecklad riskredovisning.

Detta emedan företagsledningen med största säkerhet vill uppvisa så bra siffror och i allmänhet så bra läge som möjligt för att skydda sina intressen – sin lön, få ut sin bonus och i slutändan ha jobbet kvar. Denna grupp torde alltså inte vara intresserad av att redovisa risker som skulle kunna försämra företagets framtidsutsikter eftersom det kan ge ett bristande förtroende för ledningen på sikt.

3.4 Effektiva marknadshypotesen

Denna hypotes eller teori uppkom i slutet av 1970-talet och mannen bakom hette Eugene Fama. I korta drag säger denna teori att priset är en avspegling av all tillgänglig information.⁵³

Tolkat med redovisningsteori som bakgrund säger denna teori att aktiepriset förändras i och med att information tillkommer eller bortfaller, således har information om risk en påverkan på aktiepriset.

Att aktiepriset stegrats de senaste åren⁵⁴ kan förklaras med denna modell och därför har den valts som redovisad förklaringsmodell.

---

⁵² Hatch, Mary J. et. al. *Organizational Theory*. Second Edition, 2006, s. 261-263

⁵³ Fama, Eugene F. Market efficiency, long-term returns, and behavioural finance. *Journal of Financial Economics* nr. 48 1998.

⁵⁴ Ekonomifakta, Börsutveckling i Sverige och USA, 1997 till 2006

3.5 Signalteori⁵⁵

Teorier som rör signalvägar och signalutformning finns inom många områden och så även inom ekonomi. Gemensamt för alla områden som innefattar någon typ av signaler är att det i grund och botten rör sig om kommunikation. När signalteorier (i visst material kallat signalhypoteser) behandlas inom den ekonomiska disciplinen nämns ofta återköp av aktier och förhållandet mellan skulder och eget kapital i samma mening.

Dessa teorier kan enkelt beskrivas genom ett exempel. Om ett företag har små intäkter måste även lånen hållas på en rimlig nivå då en liten räntehöjning i annat fall kan ruinera företaget. Har företaget istället stora intäkter kan även mängden lån ökas. Eftersom företag med stora intäkter generellt anses som mer lönsamma blir aktierna mer värda i dessa firmor, än i firmor som har små intäkter.

Om företagsledningen av någon anledning vill öka aktievärdet skulle man enkelt kunna höja lånenivån, och på så sätt signalera för ökade intäkter. Man skickar på så sätt en signal till marknaden som i många fall kommer uppvärdera företagets aktie. (Nu är det emellertid så att marknaden lär sig genomskåda detta om förfarandet upprepas för många gånger, och studier har visat att aktiepriset till slut kommer falla under det pris aktierna hade innan signaleringen startade).

Detta bevisar att företags signaler till marknaden kan te sig annorlunda än den ursprungliga handlingen, det bevisar också att alla signaler som skickas måste vara väl genomtänkta innan de redovisas för marknaden, och det är här riskredovisning kan knytas till denna teori. Genom att redovisa risker, alternativt undanhålla desamma skickar företaget signaler till marknaden som påverkar aktiepriset.

Detta kan alltså användas som förklaring till varför företag väljer att ta upp risker för redovisning. En utökad riskredovisning skulle kunna innebära att företaget ger marknaden signaler om en ärlig och trovärdig redovisning, vilket också uppfyller ägarnas önskan.

---

⁵⁵ Ross, Stephen A. et. al., Corporate Finance, McGraw-Hill Publishing Co, 2006, s. 445-447

4 Empiri/Analys

Under denna rubrik presenteras undersökningens resultat, vartefter även en analys av detta presenteras. För hela datasammanställningen, se bilagor.

Redovisning av enskilda variabelernas resultat kommer att ske enligt följande mall:

4.1 Variabeln

4.1.1 Variabelns förekomst i absoluta tal

4.1.2 Variabelns förekomst i absoluta tal dividerat med antal sidor i årsredovisningen

4.1.3 Procentuell förändring av variabelns förekomst

4.1.4 Användningsfrekvens av variabeln per bransch

4.1.5 Teckentest på variabeln

Att variabelernas förekomst i absoluta tal dividerat med antal sidor i årsredovisningen tagits med beror på att ökningen av användningsfrekvensen av en variabel ska kunna förklaras mer ingående. Om sidantalet ökat relativt mer än användningsfrekvensen av en variabel blir slutsatsen att riskredovisningen fått mindre utrymme i rapporterna som helhet. I sin tur finns den procentuella förändringen av variabelns förekomst presenterad för att detta ger ett väldigt tydligt och lättolkat resultat.

Resultaten har sedan ställts upp på detta enhetliga vis för alla variabler på grund av att resultaten ska vara enkla att tolka samt vara så jämförbara som möjligt för alla variabler. Förutom detta har enhetlighet valts vid redovisning av diagram och tabeller, där tabellerna valts att tas med på grund av att de absoluta talen mer precist pekar på förändringen och ger läsaren möjlighet att läsa siffror för varje enskilt företag, emedan diagrammen redovisas för att ge en grafisk känsla för förändringen. Att både median och medelvärde valts att redovisas i diagrammen beror på de ojämna värden som förekommer i undersökningen. Viktigt att påpeka är att medianvärdet generellt anses som mer tillförlitligt än medelvärdet. Detta är i första hand beroende på de många extremvärden som ofta förekommer hos medelvärdet.

4.1 Ordet risk

4.1.1 Användningsfrekvens för ordet risk

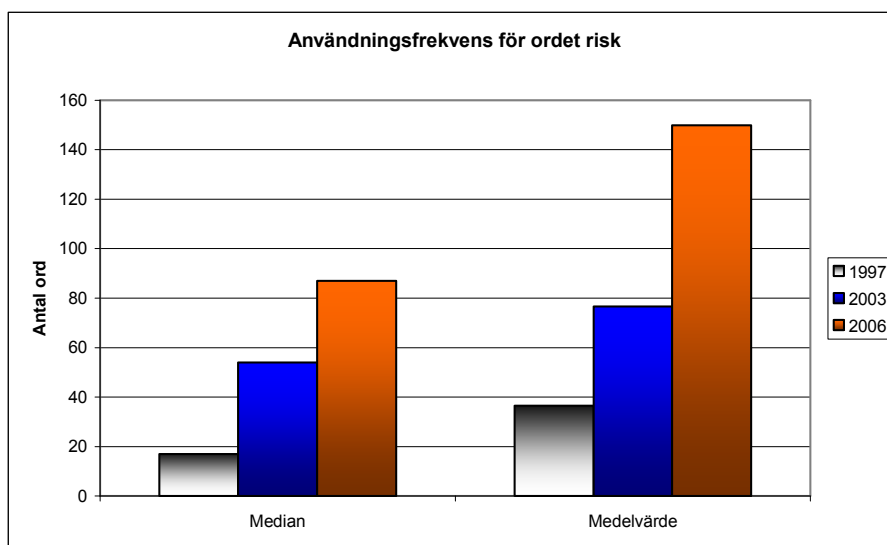
Under denna rubrik presenteras resultatet från undersökningen där ordet risk räknades, och nedanstående tabell visar antalet ord som räknades för varje undersökt år.

Företag	1997	2003	2006
Tele 2	7	20	45
Tietoenator	2	6	72
Castellum	15	75	121
Handelsbanken	198	295	478
Industrivärden	10	82	82
Kinnevik	3	6	64
SEB	183	279	405
Swedbank	110	251	455
Öresund	12	30	72
Astra Zeneca	23	120	321
Q-med	1	25	150
Swedish Match	21	31	48
Electrolux	28	131	263
Hennes & Mauritz	9	20	62
Nobia	1	5	45
Sandvik	6	54	156
SKF	50	62	90
Volvo	59	67	153
Saab	41	104	174
Peab	10	29	75
NCC	16	70	134
Hexagon	17	19	87
Sca	44	81	87
Holmen	20	28	30
Vostok Nafta	30	26	75
Medelvärde	37	77	150
Differens medelv.	+40	+73	
Median	17	54	87
Differens median	+37	+33	

Tabell 2 – Användningsfrekvens för ordet risk

Tabellvärdena talar sitt tydliga språk men för att förtydliga detta resultat har differenserna räknats fram för medelvärdet samt medianen och båda dessa talar om en tydlig ökning i användningen av ordet risk.

För att förenkla tydningen av tabellen har även ett diagram tagits fram och detta beskriver medelvärdet och medianen av användningsfrekvens för ordet risk för de tre undersökta åren.

Diagram 1 – Användningsfrekvens för ordet risk

Diagrammet visar även det på en entydig och stadig ökning av användningen av ordet risk i de undersökta årsredovisningarna, både när det gäller medianökningen och medelvärdesökningen. Dock syns den tydligare ökningen i medelvärdet och detta beror på en större spridning av extremvärden.

4.1.2 Användningsfrekvens för ordet risk med hänsyn till sidantal

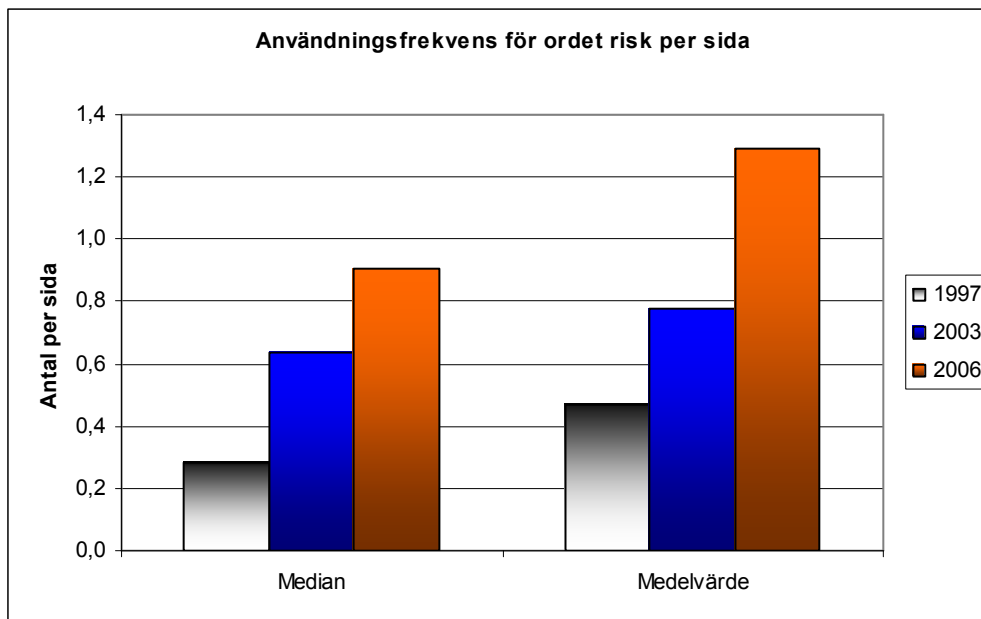
Nedan presenteras tabellen över de tal som räknats fram, denna följs sedan upp av diagram som grafiskt beskriver tabellens siffror.

Företag	1997	2003	2006
Tele 2	0,0921	0,2632	0,5625
Tietoenator	0,0303	0,1250	1,0000
Castellum	0,2273	0,6356	0,9030
Handelsbanken	2,3571	2,6818	3,6212
Industrivärden	0,1190	0,9647	0,9011
Kinnevik	0,0517	0,0896	0,9697
SEB	1,8119	2,6827	3,0682
Swedbank	1,0891	1,9609	4,1364
Öresund	0,3243	0,8333	1,6364
Astra Zeneca	0,3194	0,8333	0,8333
Q-med	0,0476	0,3676	1,7857
Swedish Match	0,2763	0,3690	0,4800
Electrolux	0,4000	1,3789	1,9058
Hennes & Mauritz	0,2813	0,3846	0,7750
Nobia	0,0333	0,0735	0,6250
Sandvik	0,1463	0,6429	1,5600
SKF	0,6410	0,5794	0,6818
Volvo	0,6344	0,6837	0,9000
Saab	0,4362	1,0833	1,3594
Peab	0,1136	0,4028	0,8152
NCC	0,2000	0,7778	1,1356
Hexagon	0,2297	0,2794	1,0116
Sca	0,6471	0,8265	0,7373
Holmen	0,3922	0,3182	0,3797
Vostok Nafta	0,8333	0,2574	0,5357
Medelvärde	0,4694	0,7798	1,2928
Differens medelv.	+0,3104	+0,513	
Median	0,2813	0,6356	0,9030
Differens	+0,3543	+0,2674	

Tabell 3 – Användningsfrekvens för ordet risk med hänsyn till sidantal

De framräknade värdena är genomgående positiva precis som för ovanstående tabell, och detta återspeglas i diagrammet på nästa sida.

Differensen mellan median och medelvärde skiljer sig inte nämnvärt mellan åren. Precis som i tabellen som beskriver de reella talen syns en tydlig ökning av användningen av ordet risk i förhållande till antalet sidor i årsredovisningen.

Diagram 2 - Användningsfrekvens för ordet risk per sida

Diagrammet beskriver medianen respektive medelvärdet av användningen av ordet risk per sida i årsredovisningarna.

4.1.3 Procentuell förändring av ordet risk

Under denna rubrik presenteras den procentuella förändringen, först förändringen mellan 1997 och 2003, och sedan förändringen mellan 2003 och 2006. Resultaten blev enligt följande tabell:

Företag	1997 - 2003	2003- 2006
Tele 2	186 %	125 %
Tietoerator	200 %	1100 %
Castellum	400 %	61 %
Handelsbanken	49 %	62 %
Industrivärden	720 %	0 %
Kinnevik	100 %	967 %
SEB	52 %	45 %
Swedbank	128 %	81 %
Öresund	150 %	140 %
Astra Zeneca	422 %	168 %
Q-med	2400 %	500 %
Swedish Match	48 %	55 %
Electrolux	368 %	101 %
Hennes & Mauritz	122 %	210 %
Nobia	400 %	800 %
Sandvik	800 %	189 %
SKF	24 %	45 %
Volvo	14 %	128 %
Saab	154 %	67 %
Peab	190 %	159 %
NCC	338 %	91 %
Hexagon	12 %	358 %
Sca	84 %	7 %
Holmen	40 %	7 %
Vostok Nafta	-13 %	188 %
Medelvärde	295 %	226 %
Median	150 %	125 %

Tabell 4 – Procentuell förändring av ordet risk

En tydlig ökning ses både i avseende på medelvärdesförändring och medianförändring. Endast ett företag skiljer sig från mängden och det är som synes Vostok Nafta – alla andra har haft, om än i skiftande storlek, en procentuell ökning av användningen av ordet risk.

4.1.4 Användningsfrekvens av ordet risk per bransch

Stora skillnader noterades mellan de olika företagen och även skillnader mellan branscher undersöktes som nämnt. Nedan presenteras en tabell där medelvärdena för varje bransch och år är framräknade.

Bransch	1997	2003	2006
Telekommunikation	7	20	45
Informationsteknologi	2	6	72
Finansiell	76	145	240
Hälsa och sjukvård	12	73	236
Konsument – Dagligvaror	21	31	48
Konsument - Sällanköpsvaror	13	52	123
Industri	28	58	124
Basindustri	32	55	59
Energi	30	26	75

Tabell 5 – Användningsfrekvens för ordet risk per bransch

Noterbart är att samtliga branscher har ökat användningen av ordet risk. Den finansiella branschen hade redan 1997 högra siffror, och har fortsatt öka kraftigt. Även branscherna hälsa och sjukvård, konsument sällanköpsvaror och industribranschen har ökat mycket medan övriga branscher hade en något mer modest ökning.

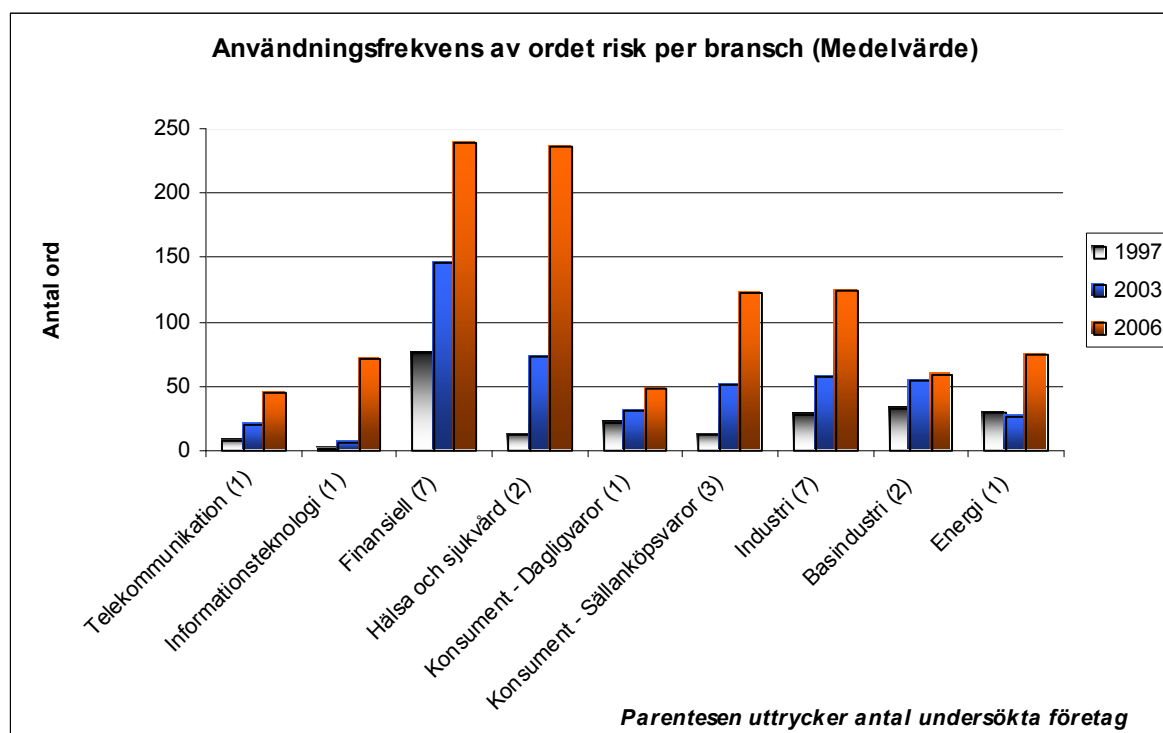

Diagram 3 - Användningsfrekvens av ordet risk per bransch (medelvärde)

4.1.5 Teckentest på ökning av antal ord

Som nämnts har även en statistisk uträkning gjorts på användningen av ordet risk, detta i form av ett t-test och resultatet presenteras nedan.

Mellan åren 1997 och 2003:

$$z = \frac{24 - 25/2 - 1/2}{\sqrt{25/4}} \quad z = 4,40$$

Z-värde vid 2,5 % signifikansnivå = 1,96

Således förkastas H_0 medan H_1 accepteras, och därmed finns ett signifikant statistiskt stöd för att antalet gånger ordet risk använts har stigit mellan åren 1997 och 2003.

Mellan åren 2003 och 2006:

$$z = \frac{24 - 24/2 - 1/2}{\sqrt{24/4}} \quad z = 4,69$$

Återigen förkastas H_0 medan H_1 accepteras, och även mellan dessa år är en ökning av användningen av ordet risk signifikant.

4.2 Riskbeskrivning

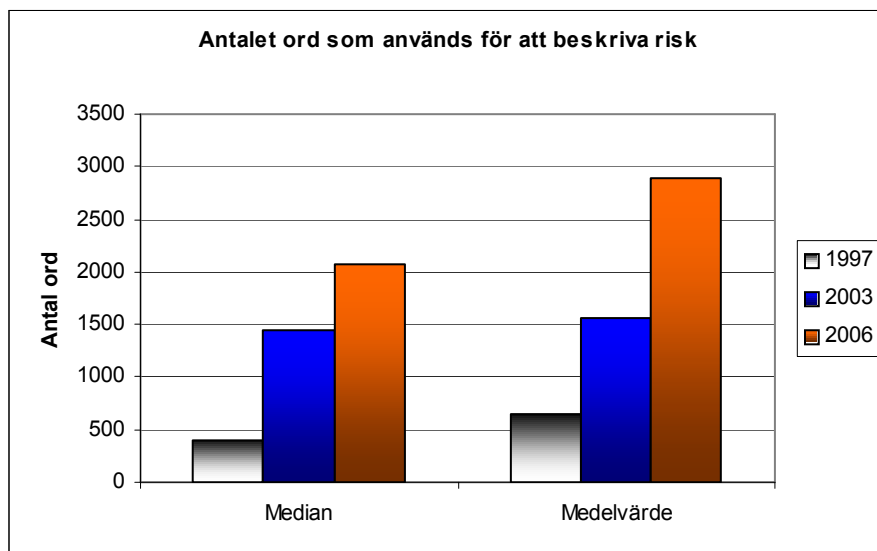
4.2.1 Antal ord som beskriver risk

Under denna rubrik presenteras resultatet från undersökningen där antal ord som beskriver risker räknades, och nedanstående tabell visar antalet ord som räknades för varje undersökt år.

Företag	1997	2003	2006
Tele 2	280	225	963
Tietoerator	116	133	943
Castellum	203	971	1069
Handelsbanken	2659	3768	6195
Industrivärden	100	1532	1466
Kinnevik	44	80	1580
SEB	1571	3869	4868
Swedbank	2114	3135	7524
Öresund	272	515	995
Astra Zeneca	423	3902	9660
Q-med	58	347	1200
Swedish Match	1050	1623	2427
Electrolux	642	2698	7245
Hennes & Mauritz	8	296	1194
Nobia	26	371	424
Sandvik	103	2580	3911
SKF	1005	1441	2174
Volvo	1598	1895	2809
Saab	393	2502	3680
Peab	122	970	1799
NCC	174	1011	2068
Hexagon	825	551	2623
Sca	1245	2476	2951
Holmen	660	1624	1464
Vostok Nafta	565	712	1007
Medelvärde	650	1569	2890
Differens medelv.		+619	+1321
Median	393	1441	2068
Differens median		+1048	+627

Tabell 6 – Antalet ord som använts för att beskriva risk

Ökningen som ses i ovanstående tabell ses grafiskt i nedanstående diagram:

Diagram 4 - Antal ord som använts för att beskriva risk

Diagrammet talar precis som i fallet med tidigare redovisad variabel sitt tydliga språk. En ökning mellan åren kan ses både vad gäller medianen och medelvärdet av antalet ord som beskriver risk.

Vad som också är anmärkningsvärt är att medelvärdet ligger på liknande nivå som medianvärdet år 1997 och 2003, för att till 2006 öka väsentligt mer. Detta tyder på fler högre extremvärden det senaste året.

4.2.2 Antal ord som beskriver risk med hänsyn till sidantal

Detta ger kunskap om hur mycket plats av den totala årsredovisningen som tas upp av redovisning av risk.

Företag	1997	2003	2006
Tele 2	3,6842	2,9605	12,0375
Tietoerator	1,7576	2,7708	13,0972
Castellum	3,0758	8,2288	46,9318
Handelsbanken	46,9318	46,9318	46,9318
Industrivärden	1,1905	18,0235	16,1099
Kinnevik	0,7586	1,1940	23,9394
SEB	15,5545	37,2019	36,8788
Swedbank	20,9307	24,4922	68,4000
Öresund	7,3514	14,3056	22,6136
Astra Zeneca	5,8750	27,0972	52,5000
Q-med	2,7619	5,1029	14,2857
Swedish Match	13,8158	19,3214	24,2700
Electrolux	9,1714	28,4000	52,5000
Hennes & Mauritz	0,2500	5,6923	14,9250
Nobia	0,8667	5,4559	5,8889
Sandvik	2,5122	30,7143	39,1100
SKF	12,8846	13,4673	16,4697
Volvo	17,1828	19,3367	16,5235
Saab	4,1809	26,0625	28,7500
Peab	1,3864	13,4722	19,5543
NCC	2,1750	11,2333	17,5254
Hexagon	11,1486	8,1029	30,5000
Sca	18,3088	25,2653	25,0085
Holmen	12,9412	18,4545	18,5316
Vostok Nafta	15,6944	7,0495	7,1929
Medelvärde	9,2956	16,8135	26,8190
Differens medelv.	+7,5179	+10,0055	
Median	5,8750	14,3056	22,6136
Differens median	+8,4306	+8,3080	

Tabell 7 – Antalet ord som beskriver risk dividerat med antalet sidor

Tabellen vittnar som alla tidigare tabell och diagram om en ökning gällande redovisningen av risk. Sett till undersökningen förstår man att det är den verkliga mängden ord som ökat och inte antalet sidor i rapporterna som minskat, vilket skulle vara kriteriet för att få ökade värden.

Grafiskt ser ökningen ut som nedan:

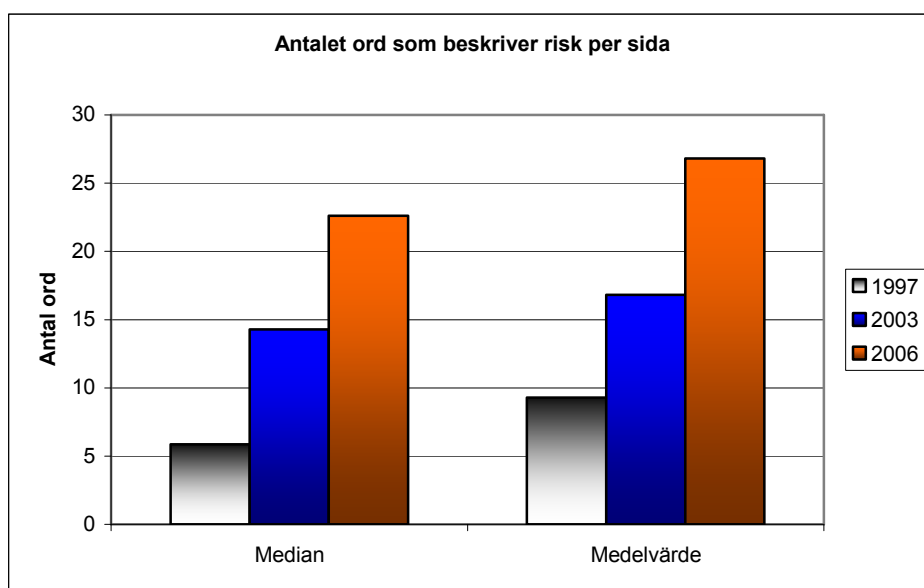

Diagram 5 - Antal ord som beskriver risk per sida

4.2.3 Procentuell förändring av antal ord som beskriver risk

Företag	1997 - 2003	2003- 2006
Tele 2	-20 %	328 %
Tietoenator	15 %	609 %
Castellum	378 %	10 %
Handelsbanken	42 %	64 %
Industrivärden	1432 %	-4 %
Kinnevik	82 %	1875 %
SEB	146 %	26 %
Swedbank	48 %	140 %
Öresund	89 %	93 %
Astra Zeneca	822 %	148 %
Q-med	498 %	246 %
Swedish Match	55 %	50 %
Electrolux	320 %	169 %
Hennes & Mauritz	3600 %	303 %
Nobia	1327 %	14 %
Sandvik	2405 %	52 %
SKF	43 %	51 %
Volvo	19 %	48 %
Saab	537 %	47 %
Peab	695 %	85 %
NCC	481 %	105 %
Hexagon	-33 %	376 %
Sca	99 %	19 %
Holmen	146 %	-10 %
Vostok Nafta	26 %	41%
Medelvärde	530 %	195 %
Median	146 %	64 %

Tabell 8 – Procentuell förändring av antal ord som beskriver risk

En tydlig ökning kan ses, vissa företag som H&M, Nobia och Kinnevik har gjort kraftiga ökning av risk och drar därför upp medelvärdet.

4.2.4 Antal ord som används för att beskriva risk per bransch

Nedanstående tabell visar medelvärdet av antal ord som används för att beskriva risk, uppdelat på de olika branscherna.

Bransch	1997	2003	2006
Telekommunikation	280	225	963
Informationsteknologi	116	133	943
Finansiell	995	1981	3385
Hälsa och sjukvård	241	2125	5430
Konsument - Dagligvaror	1050	1623	2427
Konsument - Sällanköpsvaror	225	1122	2954
Industri	603	1564	2723
Basindustri	953	2050	2208
Energi	565	712	1007

Tabell 9 – Antal ord som beskriver risk per bransch (medelvärde)

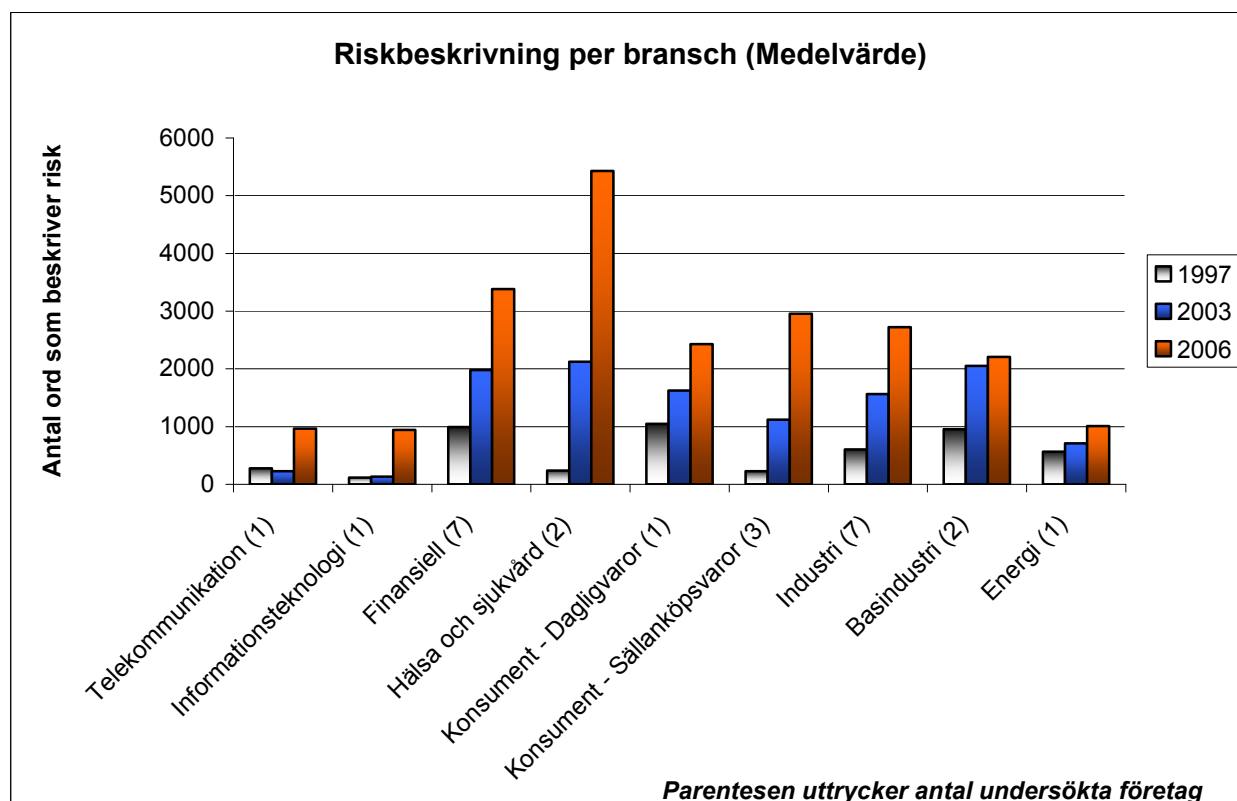

Diagram 6 - Antal ord som beskriver risk per bransch (medelvärde)

I tabellen med tillhörande diagram är det enda undantaget från en konsekvent ökande riskbeskrivning, telekommunikationsbranschen som hade en minskning av antal ord som beskriver risk mellan år 1997 till 2003. Men att dra några slutsatser av detta är inte lämpligt eftersom denna bransch endast representeras av ett företag, nämligen tele2.

4.2.5 Teckentest på ökning av antal ord som beskriver risk

Mellan åren 1997 och 2003:

$$z = \frac{23 - 25/2 - 1/2}{\sqrt{25/4}} \quad z = 4,00$$

Z-värde vid 2,5 % signifikansnivå = 1,96

Innebörden av detta är att H_0 förkastas medan H_1 accepteras – en signifikant ökning av antal ord som beskriver risk kan uppmätas mellan åren 1997 och 2003.

Mellan åren 2003 och 2006:

$$z = \frac{23 - 25/2 - 1/2}{\sqrt{25/4}} \quad z = 4,00$$

Z-värde vid 2,5 % signifikansnivå = 1,96

Även mellan åren 2003 och 2006 förkastas H_0 medan H_1 accepteras. Återigen finns en signifikant ökning av antal ord som beskriver risk.

4.3 Risker och åtgärder

4.3.1 Antal risker och åtgärder

Nedan presenteras antalet risker som kunde räknas in i varje årsredovisning för varje undersökt år.

Företag	1997	2003	2006
Tele 2	3	3	10
Tietoenator	4	1	11
Castellum	2	7	8
Handelsbanken	13	11	15
Industrivärden	1	7	9
Kinnevik	1	3	14
SEB	5	8	15
Swedbank	11	15	24
Öresund	1	9	6
Astra Zeneca	9	13	59
Q-med	1	4	13
Swedish Match	6	6	10
Electrolux	4	8	8
Hennes & Mauritz	1	4	12
Nobia	0	3	4
Sandvik	2	16	22
SKF	6	6	7
Volvo	7	11	42
Saab	3	9	12
Peab	1	6	5
NCC	6	7	11
Hexagon	4	5	18
Sca	5	7	9
Holmen	6	6	7
Vostok Nafta	3	5	8
Medelvärde	4,20	7,20	14,36
Differens medelv.	+3,00	+7,16	
Median	4,00	7,00	11,00
Differens median	+3,00	+4,00	

Tabell 10 – Antal risker

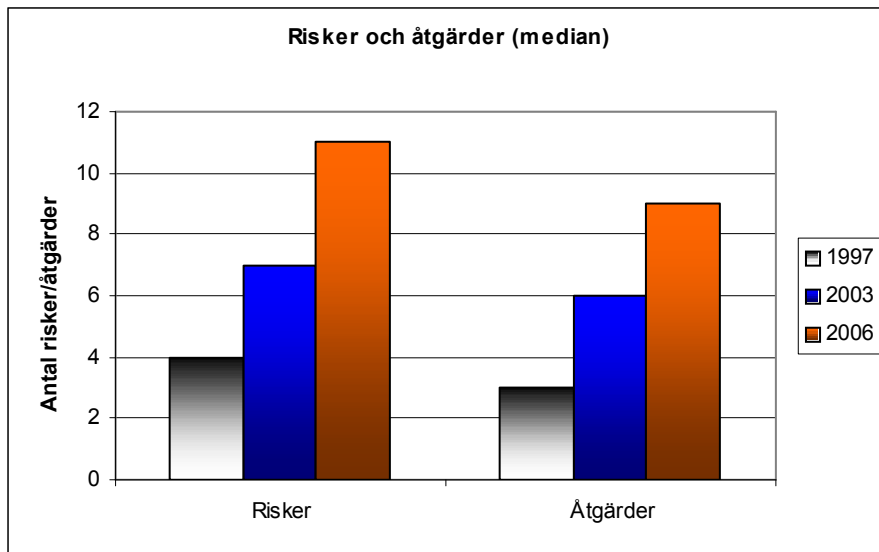
Antalet risker ökar här stadigt mellan de undersökta tidsperioderna, precis som tidigare riskvariabler. Detta tyder på att riskinformationen har blivit mer faktsäckad, det är inte bara antalet ord och prat runt risk, den faktiska riskinformationen har ökat i form av antalet risker.

Även antalet åtgärder presenteras i tabell:

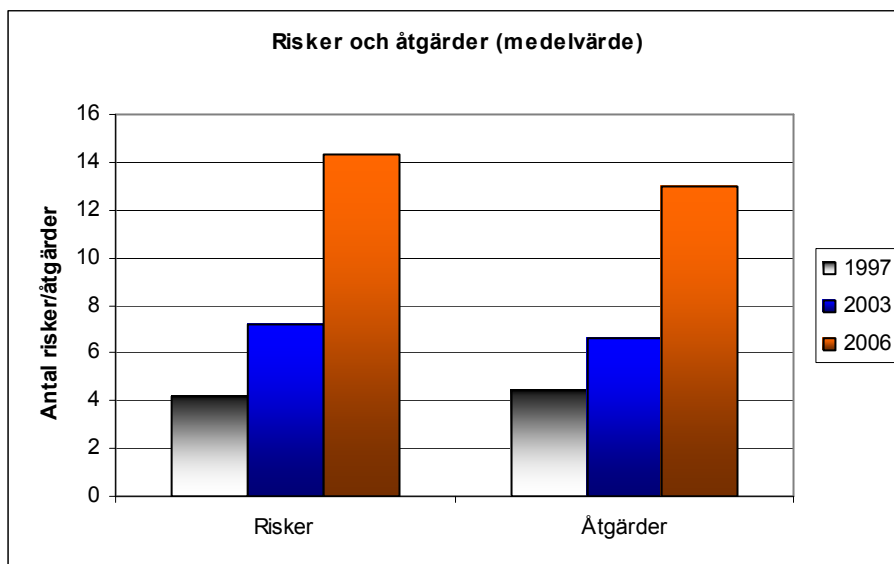
Företag	1997	2003	2006
Tele 2	3	4	6
Tietoerator	1	2	6
Castellum	6	11	10
Handelsbanken	15	16	18
Industrivärden	1	8	14
Kinnevik	0	2	13
SEB	11	9	14
Swedbank	7	11	19
Öresund	2	7	15
Astra Zeneca	14	8	42
Q-med	0	4	8
Swedish Match	4	9	17
Electrolux	10	5	9
Hennes & Mauritz	1	6	8
Nobia	0	2	5
Sandvik	0	10	19
SKF	4	6	6
Volvo	11	12	41
Saab	2	6	9
Peab	3	5	5
NCC	3	6	9
Hexagon	5	6	14
Sca	4	6	7
Holmen	5	2	6
Vostok Nafta	0	3	5
Medelvärde	4,48	6,64	13,00
Differens medelv.	+2,16	+6,36	
Median	3,00	6,00	9,00
Differens median	+3,00	+3,00	

Tabell 11 – Antal åtgärder

Som visas i tabellen ovan och diagrammen nedan följer antalet åtgärder med utvecklingen av antalet risker. Även detta tyder på att riskavsnitt innehåller mer fakta och ges större vikt i årsredovisningen.

Diagram 7 - Risker och åtgärder (median)

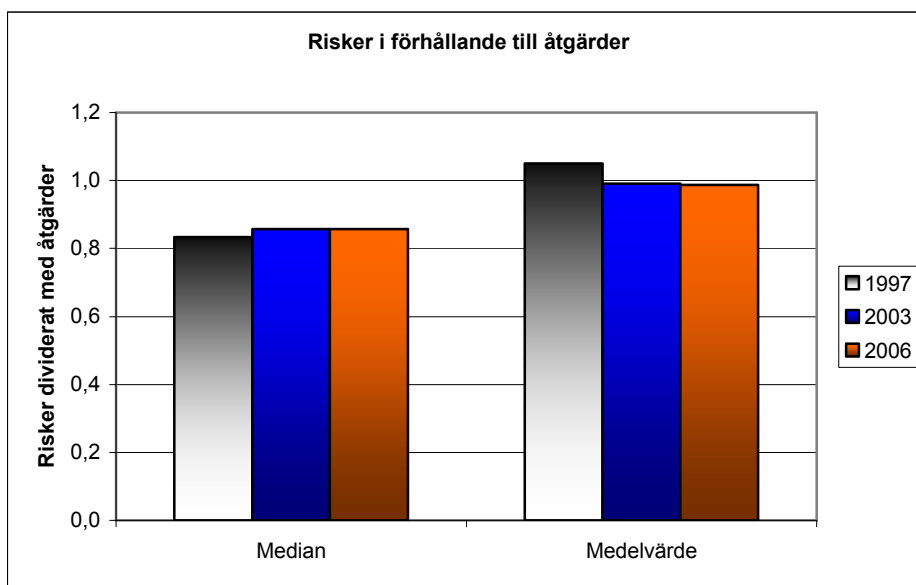
Diagram 8 - Risker och åtgärder (medelvärde)

4.3.2 Antal risker i förhållande till antal åtgärder

Även antalet risker dividerat med antalet åtgärder presenteras i tabellform.

Företag	1997	2003	2006
Tele 2	1,0000	1,3333	0,6000
Tietoenator	0,2500	2,0000	0,5455
Castellum	3,0000	1,5714	1,2500
Handelsbanken	1,1538	1,4545	1,2000
Industrivärden	1,0000	1,1429	1,5556
Kinnevik	0,0000	0,6667	0,9286
SEB	2,2000	1,1250	0,9333
Swedbank	0,6364	0,7333	0,7917
Öresund	2,0000	0,7778	2,5000
Astra Zeneca	1,5556	0,6154	0,7119
Q-med	0,0000	1,0000	0,6154
Swedish Match	0,6667	1,5000	1,7000
Electrolux	2,5000	0,6250	1,1250
Hennes & Mauritz	1,0000	1,5000	0,6667
Nobia	0,0000	0,6667	1,2500
Sandvik	0,0000	0,6250	0,8636
SKF	0,6667	1,0000	0,8571
Volvo	1,5714	1,0909	0,9762
Saab	0,6667	0,6667	0,7500
Peab	3,0000	0,8333	1,0000
NCC	0,5000	0,8571	0,8182
Hexagon	1,2500	1,2000	0,7778
Sca	0,8000	0,8571	0,7778
Holmen	0,8333	0,3333	0,8571
Vostok Nafta	0,0000	0,6000	0,625
Medelvärde	1,0500	0,9910	0,9871
Differens medelv.	-0,059	-0,0039	
Median	0,8333	0,8571	0,8571
Differens median	+0,0238	0	

Tabell 12 – Antal risker i förhållande till antal åtgärder

Diagram 9 - Risker i förhållande till åtgärder

Diagrammet beskriver ett direkt motstridigt förhållande mellan medelvärde och median. Medianvärdet är lågt 1997 för att sedan stiga till 2003 för att sedan inte uppvisa någon skillnad till år 2006. Medelvärdet i sin tur visar ett helt annat mönster. Här är värdet som högst 1997 för att sedan sjunka både 2003 och 2006. Detta syns även i tabellens differensuträkning.

Ser man dock till diagrammens skala samt till talen i tabellen inser man att skillnaderna är mycket små, och egentligen inte mätbara. Ser man till diagrammet som redovisar medianförändringen är skillnaden i talet omkring 0,03 mellan år 1997 och 2003 samt 2006. I diagrammet som beskriver medelvärdet för samma tal är skillnaden något större, nämligen 0,06.

4.3.3 Procentuell förändring av risker i förhållande till åtgärder

Nedan presenteras den procentuella förändringen av risker och åtgärder. Företagen Kinnevik, Q-med, Nobia, Sandvik och Vostok Nafta uppvisade 0 risker och/eller åtgärder år 1997, vilket gjorde att en procentuell beräkning inte kunde utföras. Alltså uteslöts dessa från beräkningarna.

Företag	1997 - 2003	2003- 2006
Tele 2	33 %	-55 %
Tietoenator	700 %	-73 %
Castellum	-48 %	-20 %
Handelsbanken	26 %	-18 %
Industrivärden	14 %	36 %
Kinnevik		
SEB	-49 %	-17 %
Swedbank	15 %	8 %
Öresund	-61 %	221 %
Astra Zeneca	-60 %	16 %
Q-med		
Swedish Match	125 %	13 %
Electrolux	-75 %	80 %
Hennes & Mauritz	50 %	-56 %
Nobia		
Sandvik		
SKF	50 %	-14 %
Volvo	-31 %	-11 %
Saab	0 %	13 %
Peab	-72 %	20 %
NCC	71 %	-5 %
Hexagon	-4 %	-35 %
Sca	7 %	-9 %
Holmen	-60 %	157 %
Vostok Nafta		
Medelvärde	32 %	13 %
Median	4 %	-7 %

Tabell 13 – Procentuell förändring av antal risker och åtgärder

Resultatet ovan styrker att det inte finns någon relationsskillnad mellan antalet risker och åtgärder mellan åren. När risker ökar har även åtgärder ökat.

4.3.4 Risker och åtgärder per bransch

Tabellen nedan visar antalet risker uppdelade per bransch, ett medelvärde är uträknat för företagen i respektive bransch.

Bransch	1997	2003	2006
Telekommunikation	3	3	10
Informationsteknologi	4	1	11
Finansiell	5	9	13
Hälsa och sjukvård	5	9	36
Konsument – Dagligvaror	6	6	10
Konsument – Sällanköpsvaror	2	5	8
Industri	4	9	17
Basindustri	6	7	8
Energi	3	5	8

Tabell 14 – Antal risker per bransch (medelvärde)

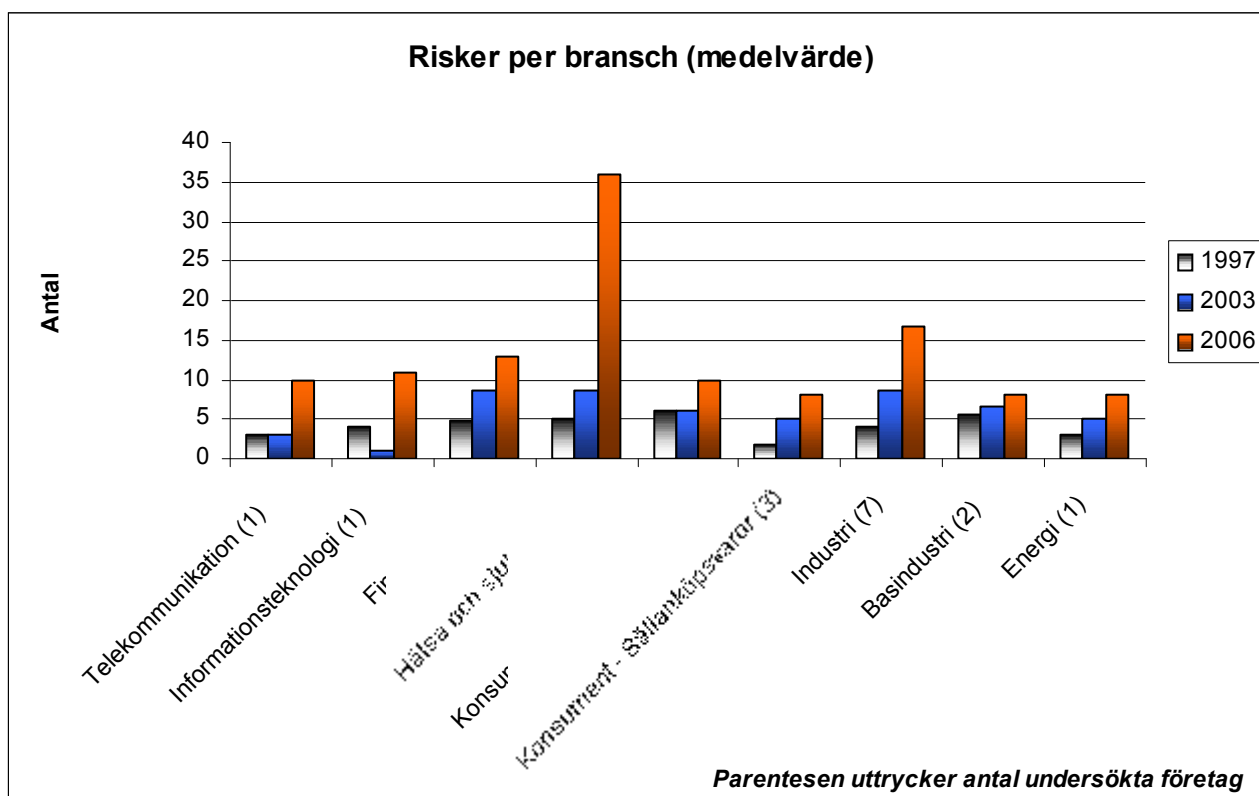

Diagram 10 - Risker per bransch (medelvärde)

Medelvärde för antalet åtgärder uppdelat per bransch presenteras nedan i tabell samt diagram.

Bransch	1997	2003	2006
Telekommunikation	3	4	6
Informationsteknologi	1	2	6
Finansiell	6	9	15
Hälsa och sjukvård	7	6	25
Konsument - Dagligvaror	4	9	17
Konsument - Sällanköpsvaror	4	4	7
Industri	4	7	15
Basindustri	5	4	7
Energi	0	3	5

Tabell 15 – Antal åtgärder per bransch (medelvärde)

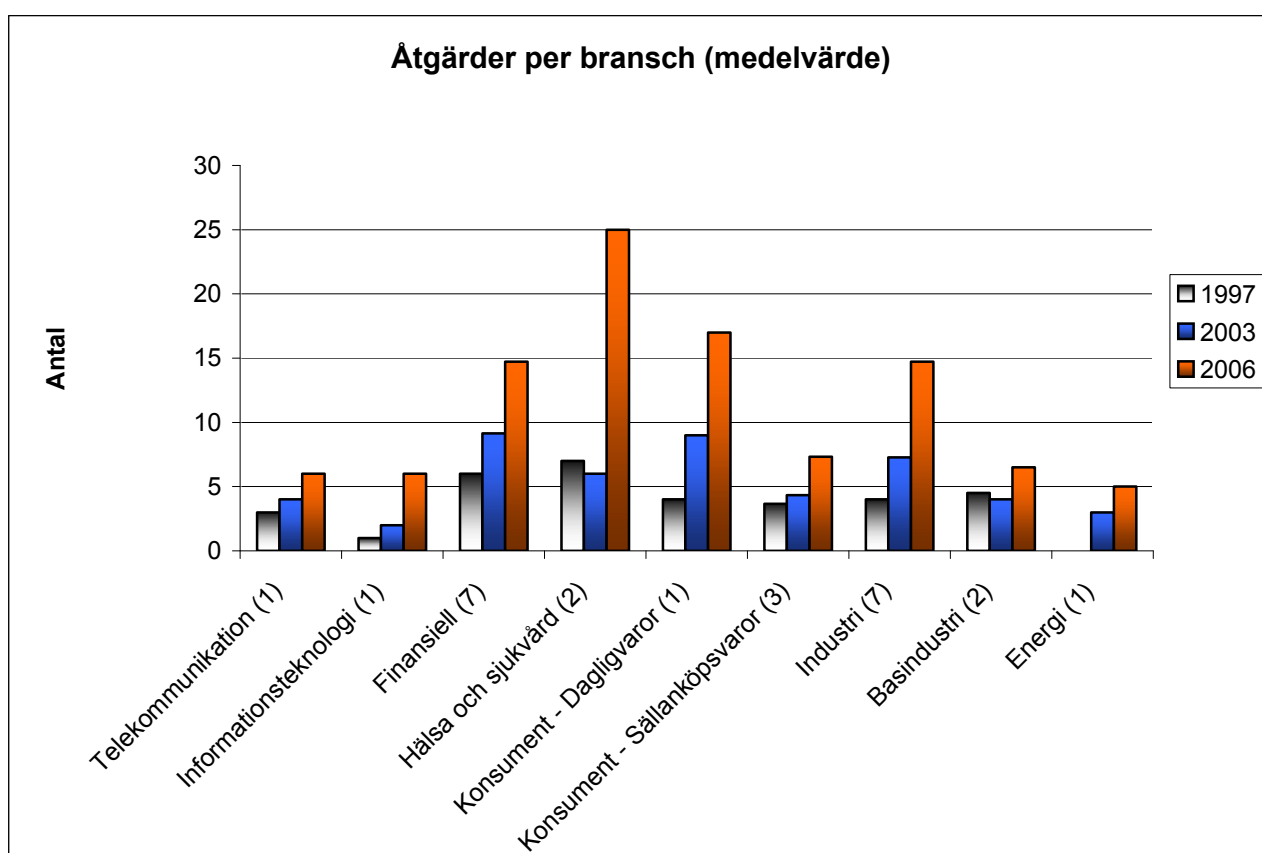

Diagram 11 - Åtgärder per bransch (medelvärde)

Företag inom branschen hälsa och sjukvård uppvisar precis som alla föregående branschanalyser de mest markanta ökningarna, vad gäller andra branscher är svårt att säga, men industribranschen och konsument – dagligvaror har även i andra undersökta variabler uppvisat en genomgående kraftig ökning av undersökt variabel, och antal risker och åtgärder är inget undantag.

4.3.5 Teckentest på ökning av antal risker

Mellan år 1997 och 2003:

$$z = \frac{20 - 22/2 - 1/2}{\sqrt{22/4}} \quad z = 3,62$$

Z-värde vid 2,5 % signifikansnivå = 1,96

Alltså förkastas H_0 medan H_1 accepteras och även i detta test kan en ökning av antal redovisade risker kallas signifikant.

Mellan år 2003 och 2006:

$$z = \frac{23 - 24/2 - 1/2}{\sqrt{24/4}} \quad z = 4,29$$

Z-värde vid 2,5 % signifikansnivå = 1,96

Återigen är det framräknade z-värdet större än 1,96 och detta betyder som bekant att H_0 förkastas medan H_1 accepteras. Alltså har en signifikant ökning av antalet redovisade risker mellan åren 2003 och 2006 uppmätts.

4.3.6 Teckentest på ökning av antal åtgärder

Mellan åren 1997 och 2003:

$$z = \frac{21 - 25/2 - 1/2}{\sqrt{25/4}} \quad z = 3,2$$

Z-värde vid 2,5 % signifikansnivå = 1,96

H_0 förkastas medan H_1 accepteras precis som i alla ovanstående tester. Ökningen av antal redovisade åtgärder är statistiskt signifikant.

Mellan åren 2003 och 2006:

$$z = \frac{24 - 24/2 - 1/2}{\sqrt{24/4}} \quad z = 4,69$$

Z-värde vid 2,5 % signifikansnivå = 1,96

Återigen förkastas H_0 medan H_1 accepteras och således är ökningen av antal redovisade åtgärder statistiskt signifikant även mellan dessa år.

4.4 Korrelationsberäkningar

4.4.1 Ord som beskriver risk i korrelation med antalet sidor

Siffrorna som återfinns i bilaga 4 ger enligt funktion korrel i MS Excel en korrelationskoefficient (r) på 0,72.

$$t_{n-2} = \frac{0,72}{\sqrt{\frac{(1-0,72^2)}{25-2}}} \quad t_{n-2} = 4,97$$

T-värde vid 2,5 % signifikansnivå = 2,069

Detta innebär att hypotesen H_1 accepteras medan H_0 förkastas. Vilket i sin tur innebär ett samband mellan dessa variabler. Tabellen nedan visar att antalet sidor över åren har ökat. Med T-testet ovan och tabellen nedan finns ett samband som säger att riskredovisningen följt med i uttöjningen av årsredovisningarna över den undersökta tidsperioden.

	1997	2003	2006
Antalet sidor (medelvärde)	67,08	87,4	107,28
Antalet sidor (median)	72	88	100

Tabell 16 – Sidantal år för år

4.4.2 Antalet risker i korrelation med antalet åtgärder

Siffrorna som återfinns i Bilaga 4 ger enligt funktion korrel i MS Excel en korrelationskoefficient (r) på 0,90.

$$t_{n-2} = \frac{0,90}{\sqrt{\frac{(1-0,90^2)}{25-2}}} \quad t_{n-2} = 9,9$$

T-värde vid 2,5 % signifikansnivå = 2,069

Testet innebär att hypotesen H_1 accepteras och H_0 förkastas. Vilket innebär ett samband mellan dessa variabler. Sambandet uttrycks av det starka resultatet i t-testet ovan – ju fler risker, ju fler åtgärder redovisas.

5 Slutsatser

Nedan presenteras resultatens förhållande till redovisade teorier samt vilka övergripande slutsatser som kan dras av den gjorda studien.

5.1 Forskningsfrågan besvaras

5.1.1 Ordet risk

- Samtliga tabeller med tillhörande diagram visar ett entydigt resultat och en uppåtgående trend. Detta tillsammans med den starka statistiska bevisningen gör att ingen annan slutsats kan dras än att ordet risk använts betydligt mer frekvent år 2006 än både 1997 och 2003.
- Branscherna finansiell, hälso- och sjukvård, konsument – sällanköpsvaror och industri skiljer sig alla från mängden med större medelvärdesökningar än övriga branscher. Med tanke på det låga antalet observationer inom varje bransch ses det som olämpligt att dra någon slutgiltig slutsats efter bara en variabels redovisning, men är trenden ihållande mellan alla variabler kan något av en slutsats fastställas.

5.1.2 Antal ord som beskriver risk

- Variabeln ”antal ord som beskriver risk” uppvisar även den en stigande trend. Både i fråga om absoluta tal och relationstal blir slutsatsen densamma: antalet ord som beskriver risk har blivit fler sedan 1997 och 2003.
- Den procentuella förändringen åren emellan vittnar även denna uträkning om en ökning av antalet ord som beskriver risk, även om denna ökning inte är lika kraftig som för användning av ordet risk. Dock är den statistiska bevisningen mycket övertygande och även för denna variabel blir resultatet att antal ord som beskriver risk blivit fler.

- Gällande branschuppdelning blir resultatet slående likt variabeln som undersökte användandet av ordet risk. Det finns en betydligt större ökning hos branscherna finansiell, hälso- och sjukvård, konsument – sällanköpsvaror och industri. Därmed har en trend bevisats, men innan några säkra slutsatser kan dras så redovisas även de sista resultaten.

5.1.3 Antal risker och åtgärder

- Antal risker och antal åtgärder som bägge redovisats under samma rubrik ovan avviker inte från tidigare resultat. Båda variablerna uppvisar en antalsökning i absoluta tal.
- Relationsmättet i sin tur är tämligen oförändrat mellan åren. Eftersom de absoluta talen uppvisar en ökning är detta ett bevis för att ökningen är ungefär lika stor hos de båda variablerna.
- De absoluta siffrorna är här övertygande, ökningarna är relativt stora, och även teckentestet pekar på en stark statistiskt säkerställd ökning av antal risker. Av detta dras slutsatsen att en ökning har skett från både år 1997 till år 2003, samt från år 2003 till år 2006.
- Variablerna uppdelat per bransch ger här ett något splittrat resultat då medelvärdet för antal risker per bransch är betydligt högre för hälso- och sjukvårdsbranschen, medan övriga branscher för denna variabel är betydligt mer jämbördiga i jämförelsen.
- Rikas blicken mot medelvärdet av antal risker per bransch blir mönstret genast mer bekant. Här syns återigen att branscherna finansiell, hälso- och sjukvård, konsument – sällanköpsvaror och industri har de högsta ökningarna av antalet redovisade åtgärder mellan de undersökta åren. Dessa branscher har uppvisat kraftigare ökning av riskinformation än övriga branscher.

5.1.4 Ord som beskriver risk i korrelation med antalet sidor

- Det finns ett samband mellan antalet sidor och hur mycket det står beskrivet om risk. Eftersom även antalet sidor i årsredovisningar har ökat över åren 1997, 2003 och 2006 stärks bevisningen för en ökning av riskavsnittet.
- Sambandet visar att riskredovisningen som minst följt med när utökning av årsredovisningen sker.

5.1.5 Antalet risker i korrelation med antalet åtgärder

- Ett mycket starkt samband finns mellan antalet risker och antalet åtgärder. När antalet risker ökar, ökar även antalet åtgärder.
- Sambandet visar att företagen är måna om att vid redovisning av risker, även ta upp åtgärder för dessa risker.

5.1.6 Sammanställd slutsats

När dessa resultat och slutsatser sammanställts pekar allt åt samma håll – riskredovisningen har förändrats sedan 1997 i svenska börsbolag noterade på stockholmsbörsens Large Cap-lista. Ordet risk används mer frekvent i årsredovisningar idag, liksom antalet ord som beskriver risk. Antal redovisade risker och åtgärder har även de ökat i antal, i och med det är en ökning av riskredovisningen bekräftad och forskningsfrågan är besvarad.

5.2 Förklaring till resultat

De förändrade reglerna som IFRS/IAS inneburit är helt säkert en del av förklaringen till den utökade riskredovisningen, med den tidigare anpassningen av de svenska reglerna som förklaring till förändringen som ägde rum mellan 1997 och 2003. Det kan även ha att göra med att undersökta företag är verksamma i flera länder och därmed tidigt behövt anpassa sig till ökade krav på redovisningen. Detta styrks när man ser till den procentuella ökningen av ord som beskriver risk samt procentuella ökningen av användningsfrekvensen av ordet risk. Där syns en högre procentuell ökning mellan åren 1997 och 2003 än mellan 2003 och 2006.

Något måste ha påverkat att reglerna utformades på det sätt de gjordes, där säkerligen ett flertal krafter verkade. En rimlig tanke är att principalerna i form av intressenter lyckades med sitt lobbyarbete och varit med och påverkat det nya regelsystemet och därigenom tvingat agenterna att ”lyda”, enligt agentteorin. Att agentteorin ensam skulle vara ansvarig för ökningen av riskinformation bland årsredovisningar är dock inte troligt.

Pressen från intressenter kan också ha påverkat företagen i sådan grad att förtroende och tillit kan fås från sina aktieägare och andra intressenter genom att öka riskredovisningen. Företagen vill ge signaler genom årsredovisningen om vad som kan väntas. Detta i form av redovisning av stämningar, eller genom att på andra sätt redovisa avsättningar för risker. Sambandet mellan antalet risker och åtgärder hör ihop med detta, när antalet risker ökade, ökade även antalet åtgärder. Företagen vill (förutom tillfredställa ett intressentbehov och anpassa sig efter regeländringarna) signalera ett ärligare intryck genom att öka mängden risker, men samtidigt signalera att åtgärder för dessa risker har vidtagits.

Effektiva marknadshypotesen kan också vara intressant som förklaringsmodell – men den blir snarare ett bevis på att en förändring i redovisningen har ägt rum. Hypotesen säger som bekant att informationen om en produkt speglas i priset, och de senaste åren har en markant genomsnittlig värdeökning av börsen märkts. Detta kan mycket väl komma sig av den utvecklade redovisningen, med speciellt fokus på riskredovisning.

5.3 Reflektioner

Riskredovisning bör beskriva verkligheten av riskerna i ett företag. Sett enbart till detta synsätt och utan övrig påverkan skulle studien påvisa en explosion av nya och verkliga risker riktade mot företag mellan året 1997 och 2003. Ökningen av riskredovisning överlag tros dock inte i någon högre utsträckning vara påverkad av att företag blivit utsatta för fler och mer hotfulla risker. Istället är orsaken ett förändrat intressentbehov med ett nytt regelverk som ligger bakom den ökade riskredovisningen.

Ökningen av riskredovisning utan samband med någon ökning av verkliga risker har konsekvenser gällande jämförbarhet. Svårigheter uppkommer i att jämföra riskutvecklingen hos ett företag under denna tidsperiod, då redovisningen av risker inte bara påverkas inte bara av risk, utan då även intressentbehov och nya regeländringar.

Det finns inget som pekar på att utvecklingen inom detta område har stagnerat. Det förändrade intressentbehovet och regelverket tyder istället på en möjlighet till fortsatt förändring inom det aktuella området. Studiens resultat och möjligheten till fortsatt utveckling är heller inget som stannar av vid Stockholmsbörsens Large Cap-lista, istället bör resultatet kunna generaliseras till alla Stockholmsbörsens listor samt till andra länders börsnoterade företag som arbetar och har arbetat under liknande förhållanden.

5.3.1 Kritisk granskning

Studiens hypotes gick ut på att bevisa om redovisningen av risk ökat mellan åren 1997-2006, tre år valdes för att undersöka detta. Argument mot studien skulle kunna vara att utvecklingen skulle ha tydliggjorts med fler undersökta år, dock visade förstudien att tydliga resultat fanns under dessa år. Därför valdes istället ett flertal variabler för att kunna ge en mer avancerad analys av utvecklingen och dess orsaker.

Värt att nämnas gällande resultatet är avsnitten med teckentestberäkning, i resultatet krävdes endast en mindre skillnad mellan åren för att en ökning skulle noteras. Detta skulle kunna leda till ett svagt resultat som ändå visar ett starkt signifikant resultat. Siffrorna bedömdes dock ha stora skillnader och ingen specifik åtgärd behövde vidtas.

Riskredovisning är ett komplext område inom redovisning, mycket finns att undersöka inom detta område vilket upptäcktes vid läsning och analys av årsredovisningarna. Den kvantitativa innehållsanalysen med dess specifika ram och fördefinierade variabler hade både fördelar och nackdelar. Som nackdel kan nämnas att den inte tillät utsvävning och anpassning efter resultat efterhand, exempelvis kunde det vara intressant att noggrannare ta reda på just vilka risker som fanns årsredovisningar, och ökningarna inom vissa områden inom riskredovisning.

Detta påverkade resultatet på så sätt att vissa intressanta delar upptäckta mitt under studien och analysprocessen förblev utforskade, vilket leder oss in på nästa avsnitt, förslag till fortsatt forskning.

5.3.2 Fortsatt forskning

Riskredovisning är ett intressant område som kan utforskas på många olika sätt. Vidare forskning inom ämnet skulle exempelvis kunna rikas mot undersökningar som mer exakt tar reda på vilka risker som finns med i årsredovisningarna idag. Intressant är också att inom sådan forskning ta in ett förändringsperspektiv och se vilka risker som tillkommit genom åren. Samma sak skulle även vara möjlig för riskåtgärderna – vilka de är och hur har de förändrats genom åren.

Även en liknande studie som denna vore möjlig, där man ser på andra nyckelord, exempelvis garantiavsättningar, eventualitetsförpliktelser med mera. Dessa behöver då inte enbart vara kvalitativa, forskaren kan också se på om avsättningarnas storlek ökat över åren, men då bör talen sättas i förhållande till något så att det justeras för inflation med mera.

Ytterligare forskning skulle kunna koncentreras till åren omkring införandet av IFRS/IAS, eller kanske till tiden för Sveriges inträde i EU. Vad hände med riskredovisningen under dessa år, var det något år där ökningen var högre än andra och vad berodde det på i så fall?

Intressant vore också att se på vilka effekter den utökade riskredovisningen har på aktiekurserna. En möjlig forskningsfråga vore i så fall: Har företag med utförlig riskredovisning högre aktiekurser än företag med mindre utförlig riskredovisning? Den som istället vill göra en studie över tid kan titta på om det finns något samband mellan olika företags utveckling av riskredovisning och deras respektive aktiekursutveckling.

6 Källförteckning

6.1 Tryckta källor

Ax, Christian & Kullvén, Håkan: Den nya ekonomistyrningen, Liber, 2005

Dahmström, Karin: Från datainsamling till rapport, Studentlitteratur, 2005

Denscombe, Martyn: Forskningshandboken, Studentlitteratur, 2000

Ekström, Mats & Larsson, Lars-Åke: Metoder i kommunikationsvetenskap, Studentlitteratur AB, 2000

Esaiasson, Peter, Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad, Norstedts juridik, 2003

Formelsamling för statistikdugga i C-uppsats, Södertörns Högskola, Institutionen för ekonomi och företagande, 2007

Hatch, Mary Jo & Cunliffe, Ann L: Organizational Theory. Second Edition, 2006

Internationell redovisningsstandard i Sverige IFRS/IAS 2006, FAR Förlag, 2006

Johanessen, Asbjorn & Tufte, Per Arne: Introduktion till samhällsvetenskaplig metod, Liber AB, 2003

Ross, Stephen A. & Westerfield, Randolph W. & Jaffe, Jeffrey: Corporate Finance, McGraw-Hill Publishing Co, 2006

Svante Körner & Lars Wahlgren: Statistiska metoder, Studentlitteratur, 2005

Tamhane, Ajit C & Dunlop, Dorothy. Statistics and Data Analysis From Elementary to Intermediate. Prentice-Hall, 2000

Trost, Jan: Kvalitativa intervjuer, Lund: Studentlitteratur, 2005

6.2 Vetenskapliga artiklar

Barringer, Bruce & Jones, Foard & Neubaum, Donald, A quantitative content analysis of the characteristics of rapid-growth firms and their founders, *Journal of business venturing*, nr 20, 2005.

Chiles, T. H. & MacMackin, J. F, University of Oregon, Integrating variable risk preferences, trust, and transaction cost economics, *Academy of management review*, 1996, 21 (1)

Fama, Eugene. Market efficiency, long-term returns, and behavioural finance. *Journal of Financial Economics* nr. 48 1998.

Guthrie J. & Petty R. Intellectual capital: Australien annural reporting practice, *Journal of Intellectual Capital*, 1(3), 2000.

Tetlock, Paul C., Saar-Tsechansky, Maytal and Macskassy, Sofus, More than Words: Quantifying Language to Measure Firms' Fundamentals, 2007, 9th Annual Texas Finance Festival

6.3 Internetkällor

Arvidsson, Susanne. Ekonomie doktor, Lunds Universitet, Personalen osynlig i årsredovisningen, 2005, Sveriges Informationsförening

http://www.sverigesinformationsforening.se/nyheter/news_view.aspx?640

2007-05-25, 11:15

Ekonomifakta, Börsutveckling i Sverige och USA, 1997 till 2006

http://www.ekonomifakta.se/sv/Fakta/Ekonomi/Finansiell_utveckling/Borsutveckling_i_Sverige_och_USA/

2007-05-21, 14:32

Goldstein, Stuart Z, The annual report isn't what it used to be, Communication World, 2001

<http://www.allbusiness.com/accounting-reporting/reports-statements/772957-3.html>

2007-05-20, 14:50

OMX Nordiska börs, Den nordiska börsen

<http://www.omxgroup.com/nordicexchange/omhandeln/handel/nordiskaborsen/?languageId=3>

2007-04-20, 12:27

OMX Nordiska börs, Aktier

<http://www.omxgroup.com/nordicexchange/marknaden/kursinformation/aktier/>

2007-03-12, 12:15

OMX Nordiska börs, Aktier, Urval

http://www.omxgroup.com/nordicexchange/marknaden/kursinformation/Shares_2/

2007-03-12, 10:45

Handelsbanken, årsredovisning 2006

[http://www.handelsbanken.se/shb/inet/icentsv.nsf/vlookuppics/investor_relations_hb_06_svar/\\$file/shb_arsredovisning_06.pdf](http://www.handelsbanken.se/shb/inet/icentsv.nsf/vlookuppics/investor_relations_hb_06_svar/$file/shb_arsredovisning_06.pdf)

2007-04-20, 12:40

Nationalencyklopedin

http://www.ne.se/jsp/search/article.jsp?i_art_id=294214&i_word=risk

2007-04-20, 12:19

Peter Benson, Nya Nordenbörsen: Satsa på Large Cap, Avanza, 2006

<http://www.avanza.se/aza/press/press.jsp?article=3301>

2007-04-20, 12:31

Urban Bäckström, Riksbankchef. Hushållen, aktiemarknaden och det finansiella systemet.

<http://www.riksbank.se/templates/speech.aspx?id=6133>

2007-05-09, 11:09

Bilaga 1 - Förstudie

Företag	Ordet risk, antal:
Handelsbanken - 1997	198
Handelsbanken - 2003	295
Handelsbanken - 2006	478
Hennes & Mauritz - 1997	9
Hennes & Mauritz - 2003	20
Hennes & Mauritz - 2006	62
Holmen - 1997	20
Holmen - 2003	28
Holmen - 2006	30
Saab - 1997	41
Saab - 2003	104
Saab - 2006	174
Volvo - 1997	59
Volvo - 2003	67
Volvo - 2006	153

Bilaga 2 - Studiens resultat

	Procentsats	Antal	"Risk"-ordet	Antalet ord som beskriver risk	Antalet sidor	Antalet risker	Antalet åtgärder
Telekommunikation	1,04	1					
Tele 2 - 1997			7	280	76	3	3
Tele 2 - 2003			20	225	76	3	4
Tele 2 - 2006			45	963	80	10	6
Informationsteknologi	1,38	1					
Tietoenator - 1997			2	116	66	4	1
Tietoenator - 2003			6	133	48	1	2
Tietoenator - 2006			72	943	72	11	6
Finansiell	7,29	7					
Castellum - 1997			15	203	66	2	6
Castellum - 2003			75	971	118	7	11
Castellum - 2006			121	1069	134	8	10
Handelsbanken - 1997			198	2659	84	13	15
Handelsbanken - 2003			295	3768	110	11	16
Handelsbanken - 2006			478	6195	132	15	18
Industrivärden - 1997			10	100	84	1	1
Industrivärden - 2003			82	1532	85	7	8
Industrivärden - 2006			82	1466	91	9	14
Kinnevik - 1997			3	44	58	1	0
Kinnevik - 2003			6	80	67	3	2
Kinnevik - 2006			64	1580	66	14	13
SEB - 1997			183	1571	101	5	11
SEB - 2003			279	3869	104	8	9
SEB - 2006			405	4868	132	15	14
Swedbank - 1997			110	2114	101	11	7
Swedbank - 2003			251	3135	128	15	11
Swedbank - 2006			455	7524	110	24	19
Öresund - 1997			12	272	37	1	2
Öresund - 2003			30	515	36	9	7
Öresund - 2006			72	995	44	6	15
Hälsa och sjukvård	2,08	2					
AstraZeneca - 1997			23	423	72	9	14
AstraZeneca - 2003			120	3902	144	13	8

AstraZeneca - 2006	321	184	59	42
Q-med 1997	1	21	1	0
Q-med 2003	25	68	4	4
Q-med 2006	150	84	13	8
Konsument - dagligvaror	1,38	1		
Swedish Match - 1997	21	76	6	4
Swedish Match - 2003	31	84	6	9
Swedish Match - 2006	48	100	10	17
Konsument - sällanköpsvaror	2,43	3		
Electrolux - 1997	28	70	4	10
Electrolux - 2003	131	95	8	5
Electrolux - 2006	263	138	8	9
Hennes & Mauritz - 1997	9	32	1	1
Hennes & Mauritz - 2003	20	52	4	6
Hennes & Mauritz - 2006	62	80	12	8
Nobia - 1997	1	30	0	0
Nobia - 2003	5	68	3	2
Nobia - 2006	45	72	4	5
Industri	6,59	7		
Sandvik - 1997	6	41	2	0
Sandvik - 2003	54	84	16	10
Sandvik - 2006	156	100	22	19
SKF - 1997	50	78	6	4
SKF - 2003	62	107	6	6
SKF - 2006	90	132	7	6
Volvo - 1997	59	93	7	11
Volvo - 2003	67	98	11	12
Volvo - 2006	153	170	42	41
Saab - 1997	41	94	3	2
Saab - 2003	104	96	9	6
Saab - 2006	174	128	12	9
Peab - 1997	10	88	1	3
Peab - 2003	29	72	6	5
Peab - 2006	75	92	5	5
NCC - 1997	16	80	6	3
NCC - 2003	70	90	7	6
	9660	184	59	42
	58	21	1	0
	347	68	4	4
	1200	84	13	8
	1050	76	6	4
	1623	84	6	9
	2427	100	10	17
	642	70	4	10
	2698	95	8	5
	7245	138	8	9
	8	32	1	1
	296	52	4	6
	1194	80	12	8
	26	30	0	0
	371	68	3	2
	424	72	4	5
	103	41	2	0
	2580	84	16	10
	3911	100	22	19
	1005	78	6	4
	1441	107	6	6
	2174	132	7	6
	1598	93	7	11
	1895	98	11	12
	2809	170	42	41
	393	94	3	2
	2502	96	9	6
	3680	128	12	9
	122	88	1	3
	970	72	6	5
	1799	92	5	5
	174	80	6	3
	1011	90	7	6

NCC - 2006	134	2068	118	11	9
Hexagon - 1997	17	825	74	4	5
Hexagon - 2003	19	551	68	5	6
Hexagon - 2006	87	2623	86	18	14
Basindustri					
Sca - 1997	44	1245	68	5	4
Sca - 2003	81	2476	98	7	6
Sca - 2006	87	2951	118	9	7
Holmen - 1997	20	660	51	6	5
Holmen - 2003	28	1624	88	6	2
Holmen - 2006	30	1464	79	7	6
Energi					
Vostok Nafta - 1997	30	565	36	3	0
Vostok Nafta - 2003	26	712	101	5	3
Vostok Nafta - 2006	75	1007	140	8	5
	2,08				
	0,69				

Bilaga 3 - Teckentestunderlag

Användningen av ordet risk

	1997	2003 Förändring	Förändring	2003	2006 Förändring	Förändring
Tele 2	7	20	13	20	45	25
Tietoenator	2	6	4	6	72	66
Castellum	15	75	60	75	121	46
Handelsbanken	198	295	97	295	478	183
Industrivärden	10	82	72	82	82	0
Kinnevik	3	6	3	6	64	58
SEB	183	279	96	279	405	126
Swedbank	110	251	141	251	455	204
Öresund	12	30	18	30	72	42
Astra Zeneca	23	120	97	120	321	201
Q-med	1	25	24	25	150	125
Swedish Match	21	31	10	31	48	17
Electrolux	28	131	103	131	263	132
Hennes & Mauritz	9	20	11	20	62	42
Nobia	1	5	4	5	45	40
Sandvik	6	54	48	54	156	102
SKF	50	62	12	62	90	28
Volvo	59	67	8	67	153	86
Saab	41	104	63	104	174	70
Peab	10	29	19	29	75	46
NCC	16	70	54	70	134	64
Hexagon	17	19	2	19	87	68
Sca	44	81	37	81	87	6
Holmen	20	28	8	28	30	2
Vostok Nafta	30	26	-4	26	75	49

Beskrivning av risk

	1997	2003 Förändring	Förändring	2003	2006 Förändring	Förändring
Tele 2	280	225	-55	225	963	738
Tietoenator	116	133	17	133	943	810

Castellum	203	971	768	+	971	1069	98	+
Handelsbanken	2659	3768	1109	+	3768	6195	2427	+
Industrivärden	100	1532	1432	+	1532	1466	-66	-
Kinnevik	44	80	36	+	80	1580	1500	+
SEB	1571	3869	2298	+	3869	4868	999	+
Swedbank	2114	3135	1021	+	3135	7524	4389	+
Öresund	272	515	243	+	515	995	480	+
Astra Zeneca	423	3902	3479	+	3902	9660	5758	+
Q-med	58	347	289	+	347	1200	853	+
Swedish Match	1050	1623	573	+	1623	2427	804	+
Electrolux	642	2698	2056	+	2698	7245	4547	+
Hennes & Mauritz	8	296	288	+	296	1194	898	+
Nobia	26	371	345	+	371	424	53	+
Sandvik	103	2580	2477	+	2580	3911	1331	+
SKF	1005	1441	436	+	1441	2174	733	+
Volvo	1598	1895	297	+	1895	2809	914	+
Saab	393	2502	2109	+	2502	3680	1178	+
Peab	122	970	848	+	970	1799	829	+
NCC	174	1011	837	+	1011	2068	1057	+
Hexagon	825	551	-274	-	551	2623	2072	+
Sca	1245	2476	1231	+	2476	2951	475	+
Holmen	660	1624	964	+	1624	1464	-160	-
Vostok Nafta	565	712	147	+	712	1007	295	+

Antalet risker

	1997	2003	2006	Förändring	Förändring
Tele 2	3	3	10	7	+
Tietoenator	4	1	11	10	+
Castellum	2	7	8	1	+
Handelsbanken	13	11	15	4	+
Industrivärden	1	7	9	2	+
Kinnevik	1	3	14	11	+
SEB	5	8	15	7	+
Swedbank	11	15	24	9	+
Öresund	1	9	6	-3	-
		2003	2006	Förändring	Förändring
		3	10	7	+
		1	11	10	+
		7	8	1	+
		11	15	4	+
		7	9	2	+
		3	14	11	+
		8	15	7	+
		15	24	9	+
		9	6	-3	-

Astra Zeneca	9	13	4	+	13	59	46	+
Q-med	1	4	3	+	4	13	9	+
Swedish Match	6	6	0	0	6	10	4	+
Electrolux	4	8	4	+	8	8	0	0
Hennes & Mauritz	1	4	3	+	4	12	8	+
Nobia	0	3	3	+	3	4	1	+
Sandvik	2	16	14	+	16	22	6	+
SKF	6	6	0	0	6	7	1	+
Volvo	7	11	4	+	11	42	31	+
Saab	3	9	6	+	9	12	3	+
Peab	1	6	5	+	6	5	-1	-
NCC	6	7	1	+	7	11	4	+
Hexagon	4	5	1	+	5	18	13	+
Sca	5	7	2	+	7	9	2	+
Holmen	6	6	0	+	6	7	1	+
Vostok Nafta	3	5	2	+	5	8	3	+

Antalet åtgärder

Företag	1997	2003	Förändring	Förändring	2003	2006	Förändring	Förändring
Tele 2	3	4	1	+	4	6	2	+
Tietoanator	1	2	1	+	2	6	4	+
Castellum	6	11	5	+	11	10	-1	-
Handelsbanken	15	16	1	+	16	18	2	+
Industrivärden	1	8	7	+	8	14	6	+
Kinnevik	0	2	2	+	2	13	11	+
SEB	11	9	-2	-	9	14	5	+
Swedbank	7	11	4	+	11	19	8	+
Öresund	2	7	5	+	7	15	8	+
Astra Zeneca	14	8	-6	-	8	42	34	+
Q-med	0	4	4	+	4	8	4	+
Swedish Match	4	9	5	+	9	17	8	+
Electrolux	10	5	-5	-	5	9	4	+
Hennes & Mauritz	1	6	5	+	6	8	2	+
Nobia	0	2	2	+	2	5	3	+
Sandvik	0	10	10	+	10	19	9	+

SKF	4	6	2	+	6	6	0	0
Volvo	11	12	1	+	12	41	29	+
Saab	2	6	4	+	6	9	3	+
Peab	3	5	2	+	5	5	0	0
NCC	3	6	3	+	6	9	3	+
Hexagon	5	6	1	+	6	14	8	+
Sca	4	6	2	+	6	7	1	+
Holmen	5	2	-3	-	2	6	4	+
Vostok Nafta	0	3	3	+	3	5	2	+

Bilaga 4 - Korrelationsunderlag

Antal sidor	Ord som beskriver risk	Antal Risker	Antal åtgärder
76	280	3	3
76	225	3	4
80	963	10	6
66	116	4	1
48	133	1	2
72	943	11	6
66	203	2	6
118	971	7	11
134	1069	8	10
84	2659	13	15
110	3768	11	16
132	6195	15	18
84	100	1	1
85	1532	7	8
91	1466	9	14
58	44	1	0
67	80	3	2
66	1580	14	13
101	1571	5	11
104	3869	8	9
132	4868	15	14
101	2114	11	7
128	3135	15	11
110	7524	24	19
37	272	1	2
36	515	9	7
44	995	6	15
72	423	9	14
144	3902	13	8
184	9660	59	42
21	58	1	0
68	347	4	4
84	1200	13	8
76	1050	6	4
84	1623	6	9
100	2427	10	17
70	642	4	10
95	2698	8	5
138	7245	8	9
32	8	1	1
52	296	4	6
80	1194	12	8
30	26	0	0
68	371	3	2
72	424	4	5
41	103	2	0

84	2580	16	10
100	3911	22	19
78	1005	6	4
107	1441	6	6
132	2174	7	6
93	1598	7	11
98	1895	11	12
170	2809	42	41
94	393	3	2
96	2502	9	6
128	3680	12	9
88	122	1	3
72	970	6	5
92	1799	5	5
80	174	6	3
90	1011	7	6
118	2068	11	9
74	825	4	5
68	551	5	6
86	2623	18	14
68	1245	5	4
98	2476	7	6
118	2951	9	7
51	660	6	5
88	1624	6	2
79	1464	7	6
36	565	3	0
101	712	5	3
140	1007	8	5